

ህዝባዊ ደሞክራሲ

አብ ከክልተ ወርሒ ዝሕተም ወግዓዊ ልሳን
ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓድነት ኤርትራ
(ደግሓኤ)

መስከረም 2013

ደምበ ተቃውሞ ኤርትራ፡ ብደሆታቱን መፍትሔኡን፡-

አብ ታሪኽ ሃገራዊ ሓርነታዊ ተጋድሎ ህዝቢ ኤርትራ ልዕሊ ፍርቂ ዘመን ዝወሰደ ሰላማውን ዕጥቃውን ቃልሲ፡ ንደምበ-ተቃውሞ ኤርትራ ዝገጠምዎ ሓያሎ ብደሆታት ምስ ዝህልው፡ ውሽጣዊ ሓድነት አብ ምርግጋጽ ዘይምብቃዕን ፖለቲካዊ ደሞክራሲ ዘይምርግጋጽን ዘጋጠምዎ ከበድቲ ዕንቅፋታት'ዮም ዝነበሩ። እቶም አብ'ቲ እዋንቲ ዝነበሩ ተቃዎምቲ ፖለቲካዊ ውድባት ኤርትራ ብወሳኝነት አብ ብረታዊ ተጋድሎ ዓቢ ተራ ዝነበሮም ተሓኤ /ጀብሃን/ ሻዕቢያን ነንሕድሕዶም ካብ ምንጽጻግን ዘይሃናጺ ውድድራትን ሜዳ ኤርትራ መን በሓተ ናይ ስልጣን ቁሩቁሳትን ከም ሳዕቤኑ ኩናት ሕድሕድ ምክያዱ ቅድሚ ሃገራዊ ረብሓ ንቕድሚት ይሰርዑ ብምንባሮም ህዝቢ ኤርትራ ሓርነታዊ ቃልሲ መሊኡ ሸቶኡ ክወቅዕ አይከአለን።

ስለዝኾነ ኽአ ሃገራዊ ሓርነታዊ ተጋድሎ ህዝቢ ኤርትራ ብጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ስርዓት ህግደፍ ተጨውዮ ህዝብታት ኤርትራ ናብዚ ሕጂ ወዲቐሞ ዘለው ናይ ሓሳረ መካራ ህይወት ዳግም ክምለሱ ዝተገደዱ ታሪኽ 'ዮም ክቃልዑ ዝኾኑ። እዚ ከአ ካልኣዊ ግርጭት ደምበ ተቃውሞ ኤርትራ ካልኣዊ ቦታ አትሒዙ ህዝብን ሃገርን ቀዳምነት ሂቡ ናይ ምጽውዋርን ምክእኣልን ደሞራሲያዊ መርሆ ተኸቲሉ ኩሉ ዓቕምታት ሕብረተ-ሰብናን ተቃለስቲ ሓይልታቱን ብቐዳምነት ንባዕዳዊ መግዛእታዊ ሓይሊ ክምክትን ቀላሲ ተራ ክጸወትን ዝኸእል መሪሕ ደሞክራሲያዊ ሓይሊ ብሰንኪ ዘይምርግጋጽ'ዮ ደምበ ተቃውሞ ኤርትራ አብ ምርግጋጽ ውሽጣዊ ሓድነቱን ምርግጋጽ ፖለቲካል ደሞክራሲን ከይተዓወተ ዝተረፈ። ድሕሪ ውድቀት ባዕዳዊ መግዛእታዊ ስርዓት እንተኾነውን እዚ ውልቃውን ጉጅላውን ጸረ-ደሞክራሲን ጸረ-ህዝብን ትምክሕታዊ ቀንጻሊ አተሓሳስባታትዚ ከይቅጽልን ዳግም ህዝብን ሃገርን ንሓደጋ ከይሳጣሕን ናይ ኩሎም ፖለቲካዊ ሓይልታትን አገደስቲ ተቃለስቲ

ሃገራዊና ውልቀ-ሰባትን ዝሳተፍዎ ናይ ሓባር ግዝያዊ መሰጋገሪ መንግስቲ ክምስረት ናብ ሕብረ-ሰልፋዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ዘሰጋግር ጥጡሕ ባይታ ክፍጠር፣ ሃገር ሓቢርካ ንምህናጽ ዝተገብረ ጸውዒት ህግሓኤ ጸማም እዝኒ ሂብዎ ብዝተረጋገጸ ናይ ሃገራዊ ነጻነት ዓወት ብትምክሕቲ ልቡ ሓቢጡን ዓይኑ ዓዊሩን ክቕበሎ ፍቓደኛ ከይኮነ ተረፈ። ብድሕሪኪ እቶም ኣብዚ ሕሉፍ ኣሉታዊ ተመክሮዚ ካብ ብጊሓቱ ኣትሒዞም ትምህርቲ ቀሲሞም ኣብ መስርሕ ዕጥቃዊ ቃልሲ እንዳሃለው ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ክምስረት ዝጸዓቱ

ይኹኑ፡ ኣብ ጉዕዞ ብዝተፈላለዩ ባዕላውን ወድዓውን ምኽንያታት ናብዚ እምነትዚ ዝበጽሑ ናይ ሓባር ግንባር ክምስርቱ ብዝገበርዎ ጸዕርታትን ብጻሕታሪ ኩናት ስርዓት ህግደፍ ግፍዕታት ዝበጽሑም ናይ ጎረቤቲ ሃገራት ዝተሓወሱ፣ ምትብባዕን ፖለቲካውን ነዋታውን ደገፋትን ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባራት ሃገራዊ ምሕዝነት ኤርትራን ኤርትራዊ ደሞክራሲያዊ ኪዳንን ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጥን ኣብ ምምስራቲዮ ዝተበጽሑ።

እዚ ልፍንታዊ ምሕዝነታዊ ናይ ሓድነት መስርሕዚ ብመንጽር ሕሉፍ ተመክሮ ሰውራ ኤርትራ ክረእ እንክሎ፣ ኣብ ሓድነት ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ሓደ ስጉምቲ ንቕድሚትዮ ዝነበረን ዘሎን። ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ከምዚ ኢሉ ካብ ግዜ ናብ ግዜ ብስፍሓቱን ምንቅስቓሳቱን እናዓበዩ ኣንጻር ስርዓት ህግደፍ ኣብ ዝካየድ ተጋድሎ ብግንባራት ዝተወደበን ዘይተወደበን መልክዓት ይቃለስ ምህላው ሓደ ኣወንታዊ ጎኒ ናይ ተጋድሎኡ ይኹን ደኣምበር፣ ካብቲ ሕሉፍ ኣሉታዊ ተመክሮታት ናይ ሰውራ ኤርትራ መሊኡ ብዘይ ምግልጋሉ ኣብ ምርግጋጽ ውሽጣዊ ሓድነትን ምርግጋጽ ፖለቲካዊ ደሞክራሲን ዓይነታዊ ለውጢ ስለ ዘየረጋገጸ፣ ጽኑዕን ሓያልን ውደባ ኣረጋገጹ ብሓደ ኣንፈት ምሉእ ዓቕሚታቱ ኣወሃሂዱ ኣብ ምስራሕ ስለዘይበቐዐ ዘሎ ናብ ሓያል ወቓዒ /ኣድማዒ/ ሓይሊ ክሰጋገር ኣይከኣለን።

እዚ ሕጂ ምንቅስቓሳቱ እናሐየለ ዝመጸ ሓድሽ መንእሰይ ወለዶ ይኹን እቲ ብዝተወደበ መልክዑ ካብ ነዊሕ ግዜ ኣትሒዙ ክቃለስ ዝጸንሐ ነባር ዓቕምታትውን እንተኾነ፣ ገና ካብ ትምክሕትን ጽቡትን

ድሁር ወገናዊ አውራጃዊ ሃይማኖታውን አተላላጊነታትን ምንቅስቃሳትን መለኡ ዘይተናገረ ውሁድ አይኮነን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ዳርጋዜ ተርእዮዜ ብውሽጢ ውሽጢ አብቲ መንእሰይ ወለደ ናተይ ዝብሎ ሸነኻት ጎስጓጎት ዘካይድ እናሳዕረረ ዝመጸሉ ከም መሳርሒ ጸቢብ ሕሳባቱ ክጥቀመሉ ድኹዒ ዝኾንዎ ሙሽሙሽ ባይታ ክሰርሕ ዘዕለብጥውን ምህላው ናይ አደባባይ ምስጢርዮ። እዚ ከአ ንውሽጣዊ ሓድነት ደምበ ተቓውሞን አብ ምርግጋጽ ሕቶ ፖለቲካዊ ደሞክራሲን ሕብረ-ሰልፋዊ ደሞክራሲያዊ ቃልስን ዓቢ ዕንቅፋት ምጃኑ ሓደገኛን ዘተሓሳስብን ተርእዮዮ ዝኸውን። እዚ ብሓደ ሸነኽ አብቲ ብግንባራት ዝተወደበን ዘይተወደበን ጠቕላላ አብ ደምበ ተቓውሞ ዝረአ ተርእዮ ይኹን ደአምበር፡ አብቲ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ዝኾነ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ካብ አመሰራርትኡ አትሒዙ አብ አወዳድብኡን አመራርሕኡን ዝነበርዎ ጸገማትን አብ መስርሕ ዝገጠምዎ ባዕላውን ወድዓውን ሽግራትን ካብ ካልአይ ስሩዕ አኼባ ባይቶ አትሒዙ ናብ ዝለዓለ ጫፍ ዝደየበ ምፍሕፋሓትን አብ ራብዓይ ስሩዕ አኼባ

ፈጻሚት ቤት ጽሕፈት ዝተኸሰተ ግርጭታትን ናብ ሓውሲ ድስካለ ወይ ደውታ ህይወት ከስጋግሮ ካብ ዝገበርዎ ውሽጣዊ ጸገማቱ ይኹኑ ደአምበር፡ ነዚ ንምፍታሕን ናብ ንቡር ንምምላሰን ሓዲሽ ህይወት ዘሪእካ ናብ ዝሓሸ ደረጃ ንምስግጋር ዝካየዱ ዘለው ጸዕርታት ቀጸልቲ ምህላዎምን ድሮ አዛራቢ ኮይኑ ዝጸንሐ ናይ አቡ-መንበሩ ብዘይሕጋዊ አገባብ ምውራዱን ሕጂ ናብ ንቡር ቦትኡ ምምላሱን ፈጻሚ ቤት ጽሕፈት ስሩዕ ውደባዊ ቅርጽኡ ሒዞ ዳግም ስርሒ ከነጣጥፍ ምጅማሩ ሓደ ዝተባባዕ አገዳሲ አወንታዊ ተርእዮዮ። እዚ አወንታዊ ናይ ምዕራዩ ስጉምቲዚ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ቅኑዕ አንፈቱ ሒዞ ክቕጽል ተስፋ ዝንበረሉ ይኹን ደአምበር፡ ነዞም አብ ውሽጢ ባይቶ ዝኸሰቱ ጸገማት ገሊኡ ብንጽህና ገሊኡ ከአ ተስፋ ቆሪጹ ገሊኡ ኸአ ነዚ ሽፋን ገይሩ ንጸቢብ ውልቃውን ጉጅላውን ሕሳባት ክብለጸሉን ክግልገሉን ናብ ካልእ አንፈትን ስርዓተ ውደባን ከስጋግሮን ካብ መስመር ከውጸኦን ፋሕተርተር ዝብል ሸነኻትውን አይተሳእነን።

ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ብዝተወደበ መልክዑ ናይ ዝተጠምረ ናይ ግንባራቱ ዓቕሚታት ይኹን ብግንባራት መልክዕ ዘይተወደበ

ዓቕሚታቱ ምስቲ ኩሉ ውሽጣዊ ጸገማቱ ደረጃ ምዕባሌኡ ብመንጽር እቲ ኣብ ሃገርና ዘሎ ገዛኢ ስርዓትን ናይ ሃገርና ናይ ምንቁልቋልን ምብትታንን ኣደጋ ክረእ እንከሎ፡ ኣብ ዘይተመጣጠነ ደረጃ ኣይሊ ሚዛን ምህላውና ኣደ ካብቲ ዘተሓሳስብን ዘሻቕልን ኩውንነትዮ ዝኸውን ዘሎ። ኣብ ኤርትራ እቲ ጭቡጥ ወድዓዊ ኩነታት ንሰውራን ሰውራዊ ምንቅስቓስን ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ብሱል እንዳሃለው፡ ባዕላዊ ኩነታት ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ገና፡ ነዚ ብሱል ውድዓዊ ኩነታትዚ ናብ ረብሕኡ ንምልዋጥ ዝበቕዐ ኣይኮነን ዘሎ። ብወሳኝነት ህላወኡ ካብ ኤርትራ ወጸኢ ደኣምበር ብቐንዱ ናብ ውሽጢ ሃገር ዝተሰጋገረ ብዘይምዃን፡ ውዳበኡ ኣብ ውሽጢ ኣያል ጸላዊ ኣይሊ ኮይኑ፡ ልዑል ጽልዋን ተጽዕኖን ክፈጥር ዝኸኣለ ኣይኮነን። ስለዚ ከኣ ነዚ ኣደገኛ ተርእዮዚ ናብ ረብሓ ደሞክራሲያዊ ዕላማታትና ንምዓሉን/ ንምልዋጡን/ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራ ቅልጡፍ ዓይነታዊ ለውጢ ኣረጋገጹ ነዚ ሃንፍዚ ክሸፍኖ እንተዘይክኣሉ ሃገርና ኤርትራ ከምተን ዝፈሸላን ዝተበታተናን ሃገራት ናይ ምዃና ዕድል ዕጹው እትገብሮ ኣይኮነን።

ካብዚ ኣሊፉ ኣብዚ ህምትዝን ካብ ገለ እዋን ኣትሒዞ ክሳብ ሕጂ ዝቐጽል ዘሎን ካብ ዝተፈላለዩ ገለ ገለ ምሁራን ኣካላትን እቲ ስርዓት ብውሽጢ ውሽጢ ዘሳውሮ ናይ ከፋፊልካ ግዛእ ሰውር ናይ ምምቕቓል ሽርሕታትን ኣብ ስደት ኤርትራዊ ዜግነቱ ከዋድቕን ካልእ ዜግነት ክቕበል ዘገድድ ውድዕነትን ተደማሚሩ፡ ኤርትራዊ ኣርበኛዊ ስምዒት ክቕተልን ናይ ሃገራዊ ሰራዝነት

ኣንፈት ክምዕብልን ብቐጥታን ብተዘዋዋርን ዝካየዱ ኅስንሳት፡ ደምበ ተቓውሞ ኤርትራን ተቓላሳይ ህዝብን ተስፋ ቆረጹ፡ ናብ ኣላሽነትን ተንበርካኸነትን ወዲቐ ክበታተንን ዝፈሓሱ መፈንጠራታት ብትሪ ክምከቱዩ ዝግባእ። ገለ ገለውን ካባ ናይ ተቓውምቲ ለቢሶም ብፍላጥ ይኹን ብዘይፍላጥ ንመላእ ደምበ ተቓውሞ ተቓለስቲ ኣይልታት ወሰን ኢሎም ብኣልማማን መቓቐሎምን ምስ ጸላኢ ሰሪዖም ዝሃርሙን ዘናሸውን /ዘጸልሙን/ ብውድዕነቱ ንጸላኢ ካብ ምግልጋል ኣሊፎም፡ ካልእ ጣቋ ክገብሩ ስለዘይኸኣሉ እዚ ኣደገኛ ኣንፈት እዚውን ብዘይ ንሕሲያ ክምከት ዘለዎ ኣሉታዊ ተራ ዝጸወት ኣደ ክስተትዩ።

ወደግዌ ኩነታት ናይ ሃገርናን ደምበ ተቃውሞናን ብደሆታቱን ክምዚ ካብ ኮነ ነዚ ኩውንነት ናብ ረብሓ ደሞክራሲያዊ ቃልስና ንምልዋጡን ንምዕጻፍን እንታይ ክንገብርዮ ዝህልወና?

1. ካብቲ ኣብ መስርሕ ሃገራዊ ሓርነታዊ ብረታዊ ተጋድሎ ህዝቢ ኤርትራ ኣብ ሕቶ ሓድነትን ኣብ ሕቶ ምርግጋጽ ፖለቲካል ደሞክራሲን ዘጋጠመ ዕንቅፋታት ይኹን ድሕሩ ድሕሪ ምርግጋጽ ሃገራዊ ነጻነት ምእንቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ንምርግጋጽ ኣብ ዝተኻየዱ ቃልስታት፡ ብውልቀ ውድባት ይኹኑ ዝተመሰረቱ ግንባራትን ብሓፈሻ ብፍላይ ከኣ፡ እቲ ናይ ዝበዝሐ ፖለቲካዊ ሓይልታትን ስቪክ ማሕበራሰባትን መንእሰያትን ደቂ-ኣንስትዮን ምሁራንን ሓባራዊ ግንባር ዝኾነ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ካብ ምምስራቱ ኣትሒዞ ክሳብ ሕጂ ዘጋጥምዎ ዕንቅፋታትን ብደሆታትን እኹል ትምህርቲ ብምቕሳም፡-

ሀ. ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ነቲ ድሒሩ ካብ ካልኣይ ስሩዕ ኣኼባን ራብዓይ ስሩዕ ኣኼባ ፈጻሚ ቤት ጽሕፈትን ዘጋጠምዎ ዕንቅፋታት ብምስጋር ናብ ንቡር ቦትኡ ተመሊሱ ንዘሎ ሰፊሕ ጽላል ክሳብ ምግባእ ካልኣይ ሃገራዊ ጉባኤ ኣብ ዕለታዊ ዕማማቱ ክነጥፍን ንምዕዋት ሃገራዊ ጉባኤ ከም ቀንዲ ሸኻል ሒዞ ኣሰናዳኢት ሽማግሌ ዕማማታ ንምዕዋት ክትነጥፍን ጽዑቕ ስራሓት ምውዳብን ምውፋርን የድሊ፤

ለ. ኣብ ክሊዚ መስርሕዚ ዘይተሳተፉ ፖለቲካዊ ሓይልታት ስቪክ ማሕበረ ሰባትን ምስኣቶም ምልዛብን ናብ ሓባራዊ ተረድኦታት ምብጻሕን፤

ሐ. ከምቲ ኣቐዲሙ ብደረጃ ሰሚናር ሃገራዊ ባይቶ ዝተኣመተን ኣብ ናይ ምምኽኻር ናይ ፖለቲካዊ ውድባትውን ዝተመደበ ናይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ናይ ዘተ መድረኻት እናተኸፍቱ ውሽጣዊ ጸገማትና ብቐጻሊ ብሓባራውን ሕድሕዳውን ልዝባት ምፍታሕን ኣብ ምዕዋት ናይ ሃገራዊ ጉባኤ ዕማማት ናቶም

ኣገዳሲ ተራ ብምጽዋት ንግደን ተራን ኣሰናዳኢት ሽማግሌ ዕዘት ብምህብ፡ ተሓጋጊዝኻ ንጉባኤ ናይ ምዕዋት ንጥፈታት ምክያድ፤
መ. ብዝተበታተኹ ኣብ ውሱን እዋናት ዝእኩብ ናይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ናይ ዘተ መድረኻት ሓጋዚ ተራ ካብ ምጽዋት ሓሊፉ

ቀጻሊ መሰረታዊ ስራ-ሐት ንምስራሕ ስለዘይኸእል ብመርሆ ዝተወደበ ፖለቲካዊ ስራ-ሐት ንምስልሳል ቀላሲ

ተርኡ ክጸወት ዝኸእል፡ ዝተፈላለዩ ግንባራትን ፖለቲካዊ ሓይልታትን ኣብ ክሊ ሓደ ናይ ሓባር ናይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ግንባር /ፎርም/ ምውዳብ ስለ ዘድሊ፡ ነዚ ንምቅልጣፍ ዘይተሓለለ ጸዕርታት ምክያድ። በዚ ኣቢልና ከምቲ ኣብ ሕሉፍ ኣብ ዋዕላን ጉባኤን ዘጋጠመና ጸገማት ከዩጋጥመና ናይ ፖለቲካዊ ሓይልታት ስቪክ ማሕበረ-ሰባትን ነፍስ ወከፍ ነፍቱ ተራን ግደን ከመይ ምስ ዝዋሳእን ቃልስና ከመይ ይዕወትን ዕዙዝ ተርኡ ዝጸወተሉ መስርሕ ቃልሲ ምውዳብ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ብቐጻሊ ነቲ ዝቐውም ሰፊሕ ጽላል'ውን ከመይ ብቐጻል ኣመራርሓ ምሃብ'ውን ናቱ ተራ ዝጸወትዩ ዝኸውን።

2. ካብዚ ሓሊፉ ካልኣይ ሃገራዊ ጉባኤ ብዓወት ክዛዘም እንተኾይኑ እዞም ዝሰዕቡ 4 መሰረታዊ ጉዳያት ኣቐዲሞም ብኣኹባታትን ናይ ልዝብ መድረኻትን እንተተኸኢሉ'ውን ብሰሚናራት ጽፋፍ ቅድመ ምድላዋት ተገይርሎም ተዳሊዮም ክቐርቡ የድሊ።

ሀ. እቲ እምነ-መሰረት ናይ እንቐርጸም ዕላማታትና ናይ ውደባ መርሆናን መበገሲ ዝኸውን ካብ ጭቡጥ ወድዓዊ ኩነታት ናይ ሃገርናን ዞባናን ዓለምን ብመንጽር ደሞክራሲያዊ ተጋድሎ ተቓኒዩ ዝቐርብ ንርእይቶናን ተልእኾናን ዘነጽሩ ሰፋ-ሕትን ዓሞቕትን ገምጋማት ክዳሎን ብምይይጥ ሓባራዊ መድረኻት ኣብ ምርድዳእ ምብጻሕን የድሊ።

ለ. ካብዚ ጭቡጥ ገምጋምዚ ተበጊስካ ንመሰረታዊ ሓባራዊ ሃገራዊ መቐምያታት ማእከል ዝገበረ ማለት፡ ንፖለቲካውን ደርባውን ባህርያት ናይቲ ስርዓትን ጸላእትን ፈተውትን ዘነጽር ናይ ኣሰላልፋ ሓይልታት ብዝተቐርጸ መልክዕ ምቐማጥ የድሊ። ስትራተጂን ስልትን ዘነጸረ ዕማማት ናይዚ መድረኽ እዘን ድሕሪ ውድቀት ስርዓት ህግደፍ ከመይነት ዕማማት መሰጋገሪ መድረኽ ዝኸውን ሓባራዊ ግንዛበታት ምሓዘን ምስፋርን የድሊ። ንኣከናውና ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ፖለቲካውን ደርባውን ኣቃውማኡን ብሄራዊ፡

ሃይማኖታዊ፣ ባህላዊ ብዙሕነታዊ አተሃላልዋኡን በብሕብተ-ሰብአዊ ቀጸላታቶም ናይ ጸታውን ማሕበራውን ...ወዘተ ዝገጥምዎ ወጽዓታትን ፍታሓቶምን ነጹርካ ብእምነትን ምሉእ ዕግቦትን ተአማሚንካ ከም ሸቶ ምቕማጥ የድሊ። እዚኣም ኩሎም ልዑላዊት ሃገረ ኤርትራ ኣብ ደሞክራሲያውን ፍቶታውን ሓድነታ ዘዕቆቦት ሃገር ኮይና ሕቶ ፖለቲካዊ ስልጣንን ሃብትን ብፍትሓውን ማዕርነታውን ኣገባብ

ዝመቓራሕን መጻኢ ዕድል ህዝብን ሃገርን ህዝቢ ባዕሉ ዝውስነላ፡ ብግዝአተ ሕጊ ወይ ቅዋም እትምራሕ ነጻ ደሞክራሲያዊት ሃገር ንምምስራት ጥጡሕ ባይታ ዝምድምድ ይኸውን።

እዚኣም ኩሎም ኣብ ክሊ ዝተሓተ መደብ-ዕዮ ዝቐርቡ ንእዋናውያን ተባራዕቲ ሕቶታት ናይ ህዝብና ሕቶ ሰላምን ደሞክራሲን ንምፍታሕ ዘኸእሉና ይኾኑ። ኣብ ክሊ ዘይ ዕላማታትዚ፡ ተኸባቢርካን ተኸአሊልካን እናተሓጋገዝካ ናይ ምቅላስ መርሆታት ብምቕራጽ ንሕብረ-ሰልፋዊ ደሞክራሲያዊ ቃልሲ እምነ-መሰረት ዘንጽፉ ኮይኖም ናብ ዝሓሸ ደረጃ ምዕባል ዘሰጋግሩና ይኾኑ።

ሐ. እዚኣም መትከላት እዚኣቶም ድሕሪ ምንጻርን ምቕራጽን ናብ ሓባራዊ ዘተአማመን ምርድዳእ ድሕሪ ምብጻሕን ነዞም ዕማማት እዚኣቶም ኣብ ሸቶኣም ንምብጻሕ መላእ ዓቕምታት ደምበ ተቓውሞ ከሳትፍ ዝኸእል ደሞክራሲን ጥርናፈን ኣኸቢሩ ዝቃለሰሉ ናይ ውደባ ቅርጻ /Mechanism/ ብዝተነጸረን ዘየሻሙ መንገድን ኣንጹርካ ምቕማጥ የድሊ። እዚ ናይ ውደባ መስርሕዚ ንጭቡጥ እንነብረሉ ዘለና ኩውንነት ጭቡጥ ዓቕምናን ደሞክራሲያዊ ተጋድሎናን ብዘገናዘበ ክቕረጽ ይግባእ። ከምቲ ሕሉፍ ተመክሮ ናይ ጉባኤ ኣብ ባይታ ዘየለ ውድዕነት ዘየንጸባርቕ ከም ሓደ ኣብ ሓራ ዝወጸ ሃገር ወይ ኣብ ስደት ዝህሉ መንግስቲ ዓይነት ባይቶኣዊ ቅርጻ ዘንጸባርቕን ኣብ ነንሕድሕዱ ዘይጠዓዓም ዝንጸጽን ዝተሃለሸኸን ዝዘፍጠጠን ክኸውን ኣይግባእን። ስራሓትና ብዘይ ውረድ ደይብን ሕልኸላኸን ብስሉጥ ከፈጽመና ዝኸእል ዕምሪ ስርዓት ህግደፍ ክሓጽር ዝገብር ቅርጡው ዝኾነ ምስ ጭቡጥ ውድዕነት ዝጠዓዓም ክኸውን የድሊ። እዚ ንሽርክነታዊ ምሕዝነታዊ ልፍንታዊ ዝምድናታት ናይ ተዋሳኢቲ ዓቕምታት ብግቡእ ዘንጸባርቕ ጉባኤ

ናይ ተሳትፎ ዕድል ዝህብን ናይ ሰፊሕ ስሙር ሃገራዊ ግንባር ኣወዳድባዚ ብንቕሓት ምቕራጽ ካልእ መተካእታ ኣይህሉን።

መ. እዚ እም ሰለስተ መሰረታዊ ዕላማታትን መደባትን ናይቲ ዝቐውም ሰፊሕ ስሙር ሃገራዊ ግንባር ድሕሪ ምቕራጽ እቲ ዝተርፍ ሓደ ካብቶም ወሰንቲ/ቁልፊ/ ሕቶታት ናይ ዓወት ስትራተጂ ናይ ደሞክራሲያዊ ተጋድሎ ሕቶ ናይ ውደባ መሪሕነት ብብቕዓት ምምላሽዮ። እዚ ከምቶም ሰለስተ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ መሰረታዊ ሕቶታት ናይ ዓወት ስትራተጂ ዝኾኑ ሕቶ መሪሕነት ብብቕዓት ምምላሽን ዘይምምላሽን ኣብ ምዕዋት ወይ ዘይምዕዋት እቲ ቃልሲ ቁልፊ ሕቶ ካብ ዝሕዙ ሓደዮ። ኣብዚ ጉዳይውን እንተኾነ ካልኣይ ሃገራዊ ጉባኤ ካብ ሕሉፍ ናይ ዋዕላን ሃገራዊ ጉባኤን ሰፊሕ ተመክሮ ክቐስም ነብሱ ስር ነቀል ብዝኾነ መንገዲ፣ ሕቶ ቅርጻን ሕቶ ኣመራርሓን ብብቕዓት ክምልስ

ይህልዎ። ከምቲ ዝሓለፈ ንስለ ተሳትፎ ብዝብል ጥራሕ፣ ንሓደ ፖለቲካዊ ሓይሊ ይኹን ስቪክ ማሕበራሲብ ወይ ውልቀ ሃገራዊ ምሁር .. ወዘተ ዝሰርሕን ዘይሰርሕን ዓቕሙን ኣስተዋጽኦኡን ጽንዓቱን ተወፋይነቱን ኣብ ጸብጸብ ዘየእተወ ዝተጸፍጸፈ ኣወዳድባ ናይ ሓይሊ ሰብ ከመይነት ኣብ ባይቶን ፈጻሚትን ይውደብ መዕቀኒታት ዘይብሉ ምስ ዝኾነውን ተሓላሊኹ ክወድቕ እንተዘይኮይኑ ክዕወት ኣይክእልን።

ስለዝኾነ ከኣ ብዝተጸንዐ መንገዲ ነፍስ ወከፍ ናይ ለውጢ ዓቕሚ ከከም ኣስተዋጽኦኡን ዓቕሙን ብቕዓትን ተወፋይነቱን /ጽንዓቱን/ ተመዚኑ ከክንድታ ከወፍያ ዝኸእል ውዳበኡዮ ብልክዕ ተመዚኑ ክቐመጥ ዝህልዎ። እዚ ኣቐዲሙ ቅድሚ ጉባኤ ብዝተግበሩ መጽናዕታትን ናይ ምርድዳእ ምይይጥ መድረኻትን መዕለቢ ክረክብ ዘለዎ ደኣምበር፣ ኣብ ድሮ ጉባኤ ወይ ኣብ ጉባኤ ብጸደፍደፍ ክግበር ዘለዎ ኣይኮነን። ጉባኤ ናይቲ ምሉእ መስርሕ ክኸይድ ዝጸንሐ ምርድዳእ ሓባራዊ ግንዛቢታት ዝተታሕዘሉ ሕጋዊ መደምደምታ ዝግበረሉንዮ ክኸውን ዝግባእ። ብኸምዚ ክዕወት ዝኸእል ጉባኤ ብመሰረትቲ ህንጹ-ሕጊ ዝፈቐዶ መላእ ተሻረኽቲ ሓይልታት ንዝተመደቡ ዕማማት ናይ ጉባኤ ንምዕዋት ብሓደ ኣንፈት ተመራሖም ክዕወትዎ ዝሓሸ ባይታ ናይ ምቕብባል ይህልዎ።

ንምሉእ ውጽዕ ሓፋሽ ህዝቢ ኣብ ዙርያዚ ዕላማታትዚ ንምስላፍን ኣብ ዝሓሸባ ዓይታ ናይ ቃልሲ ንምስግጋርን ዝሓሸ ዕድል ይህልዎ። ካብ ጉባኤ ዝተፈጥረ ናይ ሓሳብ ምትእምማን ከኣ፡ ኣብ ተግባር ብሓባር ኣብ ዝወፍርሉን ሓቢሩ ኣብ ዝዋደቐሉን እቲ ናይ ምትእምማን ባይታ ብዝሓሸ እናጎልበተ ክኸይድ ዝበለጸን ናይ ምቅብባል ተቐራራብኻ ናይ ምስራሕ ዕድላት ዘስፍሖዎ ዝኸውን። ኣብዚ ብዝፍጠር ባይታዩ እውን ዝተቐራረበ ዕላማታት ዘለዎም ውድባት ናብ ሓደ ዝተሓናፈጸን ውድብ ክሰጋገሩ ምቹእ ባይታ ዝረኽቡ። እቲ ኣብ ውሽጢ ሃገርን ኣብ ስደትን ከበድቲ ጸገማት ዝገጥሞ ዘሎ መንእሰይ ወለድ'ውን ቀላሲ ተርኡ ክጸወት ብዝሓሸ ተተባቢዑ ልዑል ተርኡ ክጸወት ዝሓሸ ፍናንዮ ዝፍጠረሉ።

ንዝሓረር ተኸሊ ማይ ኣስቲኻ ፍረ ኣይርከብንዮ።

ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ፍጹም መላኽ መንግስታዊ ጉጅለ ህግደፍ፡ ከም በዓል ሕማቕ ባህርን ግጉይ ዕላማን መጠን፡ እዞን ዝሓለፉ ናይ 22 ዓመታት ዘበኑ ግዝኣቲ፡ ንሓይሊ ስነ-መጎት ከም ሓደን ብሕታዊ እምነትን ናይ ተግባር መምርሒኡን ብምግባር፡ ዘዩቋርጽ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን ግህሰት፣ ቁጠባዊ ምዝመዛን ግበታን ጭፍጨፋን ክንቀጸላን ህልቂትን ሃገራዊ ዕንወትን ፍርሰትን

ፍትሒ ምጥፋእን ኣድልዎን ምዝውታር፡ ዘመናዊ ጊላዊ ኣሰራርሓ ምንጋስን ምፍንቓልን ዘዩቋርጽ ስደትን ..ወዘተ ዘካየደለንን ገና ዘካይደለን ዘሎን ናይ ጸልማትን መንግስታዊ ግብረ-ሸበታዊ ተመክሮንዮን እንተተባህለ ኣብ ቦትኡ ዘሎ ሚዛንዮ።

ጉጅለ ህግደፍ ከም ትምክሕታውን ገባትን ስርዓት መጠን፡ ንኹሉ ነገር ከም ዝፈልጥን ከም ዝኸእልን እናመሰለ፡ ንህዝብታትና ዘይጨበጥን ዘይትግበርን ኣጉል ናይ ተስፋ መብጸዓ እንዳኣተወ ብምትላል ግዜ እንዳሸመተ ብሓደ ገጽ፣ በቲ ካልእ ገጽ ድማ፡ ንሕሉፍ መግዛእታዊ ስንብራት /በሰላ/ እናሓሸኽ ከም ህዝብን ሃገርን ነጻነቶም ልዑላውነቶምን ኩሉ ግዜ ኣብ ሓደጋ ከም ዘሎ ኣምሲሉ ብምስባኽ፡ ውግእ ምስ ጎረባብርቲ ሃገራት ከም ጽቡቕ መደናገሪ ህዝብን መናውሒ ዕድመ ፖለቲካዊ ስልጣንን ብምውሳድ ህዝብታትና ብውላድም ብጉልበቶም ብገንዘብም ግዜኣም ነዚ ኣፍራሰን ኣህላኽን ዝኾነ መዓላ ውግእን ዕንወትን ከገልግሉ ብምግዳድ፡ ንውሽጣዊ

ወጽዖአምን ጸገማቶምን ንኸይርእዩን ከይቃለሱን ብምግራድ /ብሽፋን/ ኣብ ንጹል ደሴት ታኼላ ክሸመሙ ገይርዎም ይርከብ ኣሎ።

ይኹን ምበር ጉጅለ ህግደፍ ህዝብን ሃገርን ናብ ስእነተ ሰላምን ፍትሕን ደሞክራሲን ልምዓትን ፖለቲካውን ቁጠባውን ማሕበራውን ውድቀትን ድኽነትን ካብ ምሽማምን ምሰጣሕን ሓሊፉ፡፡ ንገዛእ ርእሱ'ውን ብውሽጣዊ ክውንነቱን ግዳማዊ ተጽዕኖን ከም መንግስቲ እናተጸገመ፡ እናተዳኸመን ናብ ጉጅላዊ መንግስትን ውልቀ ገባሪ ሓዳግነት እናተቀየረን እናተሸምረረንዩ መጺኡን ዝቕጽል ዘሎን። ኣብዚ ግዜ ደማ፡ ከም ገዛኢ ጉጅለ ክቕጽል ብዙሓት ፖለቲካውን ቁጠባውን ብደህታት ስለ ዝገጠምዎ፡ መሊሱ ንዝበኣሱ፡ ጸገማትን ፖለቲካዊ መኣዝን ምጥፋእን ሕድሕድ ምቅንጻልን ተሳጢሑን ኣብ ልዕሊ ዝጠርጠርም መሓውራቱ፡ ላዕለዎትን ማእከሎትን ሰብ-ስልጣኑ እና ጨወዩ ምእሳርን ምሕያርን ካብ ስራሕ /ሓላፍነት/ ምድሰካልን ሎሚ ካብ'ቲ ዝተለምደ ኣሰራርሓኡ ንላዕሊ ዕረፍቲ ብዘይብሉ እናፈጸመ፡ ኣብ ኣንፈቱ ዘጥፈኦ ናይ ህይወትን ዕንኪሊል ምግልጭ ዝርከብ ዘሎ። ቦቲ ካልእ ገጽ ደማ፡ ናብ ልዕሊኡ እምነት ዘገደሉ መሓውራቱ ብፍላይ ካብ ሰራዊት ብዓመጽ ንምውጋዱ ከም ብሕታዊ መማራጺ ገይሮም ብምውሳድ ካብ ናይ 21 ጥሪ 2013 ስርሒት ፍሽለት ተመክሮ ብምውሳድ ዝሓሸ ዕውት ስርሒት ንምክያድ ግዜን ኩነታትን ኣብ ምጽባይ ደረጃ በጺሖም ይርከቡ ኣለው።

ስለዝኾነ ጉጅለ ህግደፍ እቲ ቀንጻልካን ኣርዲድካን ሰዊርካን ኣደስኪልካን ምስራሕ ከም ሓደ መሳርሒኡን ኣሰራርሕኡን ገይሩ ዝወስዶ ተግባር ከም ዘለዎ

እናተጠቐመሉ ህልውንኡን ቀጻልነቱን ከውሕስ ኣብ ምፍታንኳ እንተሃለው፡ ውጽኢቱ ግን ከምቲ ናይ ዝሓለፈ ተመክሮኡ ግዜያዊ መፍትሕን ኣፎይታን ኣብ ከረጋግጽ ዘይኸእል ጭቡጥ ኩነታት ስለ ዝርከቡ፡ ክሳብ ሓለዎ ቤተ-መንግስትን ካልኣት መንግስታውን ሃገራውን ትካላቱ ከይተረፈ እምነት ብዘንበረሎም ናይ ወጻኢ ሓይልታት ከሓሉን ከውሕስን ምፍታን ዝበጽሓሉ ኩነታትዮ ጋህዲ ኮይኑ ዝርከብ። ቦቲ ካልእ መዳይ ደማ ጉጅለ ህግደፍ ኣብ ቁጠባዊ መዳይ ኩሉ ሃብቲ /ጸጋ/ ሃገር ኣብ ልዕሊ ጽፍሕን ትሕቲ ጽፍሒ መሬትን ዘሎ ብምግባት፡ ዋንነትን ተጠቃምነት ናይ መሬት ንብሕቲ

ብምቁጽጸር፡ ሰፍ ዘይብል ግብርን ቀረጽን ብዘተፈላለዩ መልክዕ ዝግለጽ ዕዳን መቐጻጸብን ነጻን ግዱድን ጉልበት ህዝብታት ብሓፈሻ፡ ጊላዊ ጉልበት መንእሰይ ወለዶና ከኣ ብፍላይ ብምጥቃም፡ ካብ ናይ ግዳም ዓሰብቲ ብዋጋ ዕሳብነቱ መጠነ ልዑል ገንዘብ እናማእረረን /ደሓር ብዘተፈላለዩ ምኽንያታት ዝሰኣኖ/ ቁጠባዊ ኣታዊታቱ ብምጥቃም፡ ሂወቱ ክመርሕን ፖለቲካዊ ስልጣን ክዕቅብን ክረባረብ ዝጸንሐኳ እንተኾነ፡ ሎሚ ግን ናብ ቁጠባዊ ስእነትን ቅልውላውን ተሳጢሑ ቁጠባ ሃገርን ህዝብን ረሚሱ ንገዛእ ርእሱ ናብ መፍትሒ ዘይርከቦ ቁጠባዊ ውድቀት ኣብ ምጉዳዝ ይርከብ ኣሎ።

እቲ ካብ ባዕዳውያን ሓይልታት /መንግስታት/ ከም ጽግዕተኛን ከዳዕን ሓይሊ ብተለኣኣኹን ክረኽቦ ዝጸንሐ መጠነ ልዑል ገንዘባውን ማተርያላውን ደገፋት መብዛሕቲኡ ምንጩ ብሰንኪ ኣብ ሃገራት ሰሜን ኣፍሪቃን ማእከላይ ምብራቕን ዝተኸሰተ ህዝባዊ ናዕብታትን ንሳቶም ዘስዕብም ምልጋስ መንግስታትን ሓደ ካብቲ ንቐጠባዊ ውድቀቱ ዓቢ እጃም ዝተጻወተ እቲ ገና ብዕሰብነት ዝረኽቦ ዘሎ ገንዘባውን ነገራውን ደገፋት ዝምልከትውን ነቲ ናይቲ ኣረሚናዊ ጉጅለ ሃርጓፍ /ሃርጓም/ ባህርን ጠለባትን ብምልኣት ክምልስን ክጻጽን ስለዘይኸእል ነቲ ኣብ ምንቁልቋል ዝርከብ ዘሎ ጉጅለ ዘዕግብን ካብ ቁጠባዊ ጸገማት ዘድሕኖን ኮይኑ ኣይተረኽቦን። ስለዝኾነ ያኢ ካብዚ ሱር ዝሰደደ ጸገማትዚ ህዝቢ /ኣውፊርቲ/ ብምትላል ናይ ወጻኢ ሸርፊ ብምርካብ ክፍታሕ ከም ዝኸእል ኣምሲሉ ብምሕሳብ ንሓደ ዓመት ምሉእ “ዝኾነ በዓል ሃብቲ ገንዘቡ ከዋፍር ይኸእልዩ ቁጠባዊ ወፍሪ ኣፍቂደ ኣለኹ” እናበለ ናይ ምትላል ሜላ ተኸቲሉ ዓንገረር ክብል ጸኒሑ ሰማዒ ስኢኑ መደቡ ፈሺሉ፡ ብሕልሚ ደላራት ሓፊሱ ብጋህዲ ግን ማይ ዓሚኹዩ ተረፉ። ናይዚ ክሳራዚ ጠንቂ ከኣ፡ ህዝቢ /ኣውፍርቲ/ እከይ ተግባሩን ራሳዩ ሜላኡን ስለ ዝፈለጡ ብንቕሓት ዝፈጸምዎ ኣቢያ ስለዝኾነ፡ እቲ ብስም ‘ቦንድ’ ዝብል መታለሊ ሜላ ዝበጸሖም ዝምታ /ራስያ/ ዳግም ክበጸሖም ስለዘይደልዩዮም። እቲ ተቐውሞ ናይ ኣውፊርቲ / ናብቲ ብጉርሒ ዝተወጠነ ጸውዒት ዘይምእታዎም/ ድማ ነቲ ኣረሚናዊ ጉጅለ ቁጠባዊ ተቐውሞ /ቃልሲ/ ካብ ምጃኑ ሓለፉ ፖለቲካዊ ተቐውሞን ቃልስንውን ስለ ዝኾነ እቲ ራሳዩ.

ጉጅለ አብ ኩሉ መዳይ ክኸሰርን ናብ ተወሳኺ፣ ኩሉ-መዳያዊ ቅልውላውን ውድቀትን አሳጢሕዎ ይርከብ። እቲ ጠንቂ ከምኡ ስለዝኾነ ድማ፣ ሎሚ መንግስቲ ህግደፍ አብ ፈጸሙ ክዕረዩሉን ትርጉም ዘለዎ ፖለቲካዊ ህይወት ክመርሕን አብ ዘይኸእለሉ ኩነታት ኮይኑ ህዝብን ሃገርን ለኪሙ ንምጥፋእ አብ ልዕሊ ፍርቂ መንገዲ ምንቁልቋል ኮይኑ አብ ምስሓግዩ ዝርከብ ዘሎ።

ይኹንምበር መለኸቲ ባርባራውያን ፋሽሽታውያንን ድኸመታቶም ውድቀቶምን ብልክዕ ስለዘይፈልጡን ብጸጋ ስለዘይቐበሉን ነብሶምን ስልጣኖምን ከም ህያውን ቀጻልን ንአኸእለኦም ድማ ከም ፍጹም ቀጻልን ገይሮም ብጌጋ ስለ ዝርድኡን ክሳብ ዕለተ ውድቀቶም ስለ ዝለሓሓጹን መንግስቲ ህግደፍውን አለኹዮ አብ ስልጣን ክቐጽልዮ ዋላኳ አብ ቁጠባዊ መዳይ አብ ኩሉ ጽላት ትሕተ ቅርጺ ህንጻት አባይትን ከተማታትን አብ ውሽጢ ዝሓለፈ 22 ዓመታት ከምቲ ዝድለ ክሃንጽ እንተዘይከአልኩ፣ አብ ህዝባዊ ቀረብ ዝስተ ጽሩይ ማይ ቀረብ ጸዓት /ኤሌትሪክ/ ነዳድን ብዘዕግብን እኹልን ክምልስን እንተዘይከአልኩ ብሓድሽ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ /ከምቲ አብ ብረታዊ ቃልሲ ህዝብዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ዝተመርሓሉ ፖለቲካዊ መርሖ/ ዳግመ ውደባን ምደባን ብምክያድ፣ ፖለቲካዊ ህይወት ሰኹዐ ክገዝእን ከመርሕንዮ ብምባል አዕናዊ ፖለቲካዊ ስልጣኑ ዘቐጸለሉ ኩነታት ንምጭባጥ ክገልጽን ንተግባራውነቱ ሃተምተም አብ ምባልዮ ዝርከብ ዘሎ። ጉጅለ ህግደፍ “ አብ መስርሕ ብረታዊ ቃልሲ ዝተኸተልክዎ ቅኑዕ ስነ-ሓሳብ ሕጂውን ዳግም ክኸተልን ክሰርሓሉንዮ ዝብለና ዘሎ። አብ መስርሕ ብረታዊ ቃልሲ ዝተጠቐመሉ ስነ-ሓሳብ ካብ ተራ ሃገራዊ ነጻነትን ልዑላውነትን ምርግጋጽ ንላዕሊ ዕላማ ዘይነበሮን ዘይቐጸለንዮ።

ድሕሪ ምርግጋጽ ሃገራዊ ነጻነት 1991-2013 አብ ዘሎ ዓመታት ዝተኸተሎን ዝሰርሓሉ ዘሎን ስነ-ሓሳብውን ንሱዮ። እቲ ንገዛእቲ ደርብታት ዘገልግል ንውጽዓት ህዝብታትናን ሕብረተ-ሰብአዊ ክፍልታቶም ድማ ዝጭቁን ዘብርስ ዝበታትን ኮታ ህዝብን ሃገርን ናብ ስእነትን ውድቀትን ዘሳጥሕ ስነ-ሓሳብዮ። እዚ ስነ-ሓሳብዚ ከአ፡ ዘየዋደቕን ዝሰርሓሉ ዘሎንዮ። ስለዝኾነ እቲ ቅድም ዘወወተኒ ስነ-ሓሳብ ተኸቲለ በቐዕ ክቃለስን ህዝብን ሃገርን ከመርሕንዮ ዝብሎ ዘሎ ፖለቲካዊ ሃውተተ እምበኣር ዝበለየን ዘይሰርሕን ዘይጠቅምን ምኳኑ

ብተግባርን ተመክሮን ዝተረጋገጸ ስለዝኾነ፡ ትርጉም ዝወሃቦ ጭርሖን ንቕሎን ኣይኮነን። ካልእ ጸረ ህዝቢ መንግስቲ ህግደፍ ምስዚ ብሉይን ዝፈሸለን ስነ-ሓሰብዚ ኣጎዛጉዙ /ኣመሳሚሱ/ ክጥቀመሉ ዝደሊ ዘሎ ማሕበራዊ ሓይሊ ብስም ኣባል ህግሓኔ ነበር ምጉስጓስን ካብኡ ክጥቀም ምድላይንዮ። እዚ ከኣ እቲ

ህግደፍ ዝብል ስም ኣባል ህግሓኔ ነበር ስለ ዘይተቐበሎን ስለ ዘይኣመነሉን ንመንግስቲይ ይድግፍ የለን፡ ብኣንጻሩ ይቃወም ኣሎ። ስለዚ ነዚ ህግደፍ ዝብል ስም ከየወግዖኛካ ከም ዝሃስሰ እንዳገበርካ “ህግሓኔ” ንዝብል ስም ልዑል ቦታ ሂብካ ብምንግፍ ብዙሕ ኣባል ህግሓኔ ነበር ጠርኒፍካ ከም ብሓድሽ ህግሓኔ ክትዕንብብን ክትድልድልን ብምግባር፡ ካብ ኩለ-መዳያዊ ጸገማትን ድኽመታትን ብምንጋፍ ድልዳል ውድብን መንግስትን ብምህናጽ ቀጻልነት ፖለቲካዊ ስልጣነይ ከቐጽልን ከውሕስን ይኸእል’የ ዝብል ናብ ታሪኽ ዝሰገሮ ፖለቲካዊ ጦብላሕታ ተመሊሱ ክጎሳጎስዮ ዝረኣ ዘሎ። ነዚ ሚላዚ ድማ፡ ብክልተ መልክዕዮ ክሪኣን ክግልገለሉ ዝፍትን ዘሎን። ንሱ ከኣ ጉጅለ ህግደፍ ኣብ 1994 ንህግሓኔ ናብ ህግደፍ ዝብል ስም ምስ ቀየራ ነታ ዘቃለስቶም ሃገራዊ ነጻነታዊ ዓወት ክዓትሩ ዘብቀዓቶም ውድብ ህግሓኔ ዘለዎም ፍቕርን ተዘክሮን ብዙሓት ዜጋታት ምቕያር ስም ውድቦም ናብ ህግደፍ ብዕገበት ዘይተቐበሉን ብመንፈስ ዝተቐወሙን ካብ ቃልሲ ዝበኹሩን ህግሓኔ እንደገና ክንህንጸ ኢና ብዝብል ብዙሓት መሰረታትን ኣባላትን ህግሓኔ ነበር ንምክሳብ እቲ ቀንዲ ቀዳማይ ፖለቲካዊ ውጥንዮ። እቲ ካልኣይ ከኣ፡ ብስም ህግሓኔ ዝብል ውደባ ተወዲቦም ብምቅላስ ከይጫረትዎን ከይወዳደርዎን ኣብ መሰረታት ህግሓኔ ነበር ባይታ ንምክእላእን ዝዓለመ ናይ ዓቕሊ ጽበት መኻን ፖለቲካዊ ውጥን ወጢኑዮ ዝሃልኽ ዘሎ።

ኣብዚ ናይ ጸላኢ ሚላ ዳግመ ምደባን ጽገናን ዝወፍረሉ ዘሎ ፖለቲካዊ መደብ ክፈልጥ ዘለዎ ነገር እንተሃለወ ህግደፍ ብባህርያቱን ዕላምኡን በጺሕዎ ዘሎ ፖለቲካዊ ቁጠባዊ ውድባውን ኩነታት ብስም ህግሓኔን ኣባላትን ብዝብል ምስምስ ዳግመ ወደባ ብምግባር ክሰርርን ፖለቲካዊ ህይወት ሰሪዑ ክቐጽል ውሕስነቱ ከረጋገጽን በፍጽም ዝከኣል ኣይኮነን። ስለዝኾነ እቲ ብወገን ህግደፍ ይኹን መሰረታት ህግሓኔ ነበርን ብዛዕባ ህግሓኔ ዘንጸባርቕዎ ዘለው

ፖለቲካዊ ጠብላሕታ ህግላኤ ተራ ሓርበኛዊ ሃገራዊ ውድብ፡ ሃገራዊ ነጻነት አብ ምምጻእ ተቃሊሱን አቃሊሱንዮ። እዚ አወንታዊ ሃገራዊ ታሪኽዚ አባላት ህግላኤ ነበርን ህግደፍን ጥራሕ ዝሕበንሉ ዘይኮነስ፡ ሓባን ኩሉ ሃገራዊ ዜጋዮ።

እዚ ሓቂዚ ከምዘለዎ ኮይኑ ግን ህግላኤ ሃገራዊ ነጻነት ካብ ምርግጋጽ ንላዕሊ ዝኸይድ ባህሪ ይኹን ፖለቲካዊ ዕላማ ስለ ዘይነበሮ ድሕሪ ነጻነት ክሳብ 1994 ብህግደፍ ዝቐየር ኣብ ዘሎ ጊዜ ሃገራዊ ሰውራዊ አበርክቶኡ አብቂዑ መርሕኡ አጥፊኡ ኣብ ምዕኒናይ ዝተኣተወን ብአምሳይኡ ገለ ካብ ቃላት ናይቲ ውድብ ንመደናገሪ ብምልዋጥ ካብ ህግላኤ ናብ ህግደፍ ዝተለወጠን ምዃኑ ምሕሳብን ምርዳእን አገዳሲዮ ዝኸውን። ስለዚ እቲ “ህግደፍ” ከም ዘይቅኑዕ ውደባ፡ ህግላኤ ግን ከም ቅኑዕ ውደባ ጌርካ ምርአይ ብመሰረቱ ጌጋዮ። ከመይሲ ሓደ

ውድብ ቅኑዕን ፍትሓውን ዕላምኡን ቅንዕና ስትራተጂኡን ደሞክራሲያውነት ፖለቲካዊ መሪሕነቱንዮ ዝግለጹን ተቐባልነት ዝረክቡን። ስም ውድብ ጥራሕ ግን ዋላ ብዝጸበቐ ቃላት ይገለጽ ዝጠቐም ነገር የብሉን። ስለዚ አፍቀርትን ናፈቕትን ውድብ ህግላኤ ነበር ንሕሉፍ ውድብም ምዝካርን ምንፋቕን መሰሎም ኮይኑ፡ በዚ አብዚ ጊዜ ህግደፍ ዝፍሕሶ ዘሎ ፖለቲካዊ መፈንጠራ ከይተለሉ ክጥንቀቑን ህግደፍ ዝመርሓን ዝጥቀመላን ህግላኤ ካብ ህልውቲ ህግደፍ ከምዘይትሓይሽ፡ ብአንጻሩ ነቲ አረሜናዊ ጉጅለ ጠቐማ ህዝብታትንና ሃገርናን ካብ ዝርከብዎ ዘለው ኩሉ-መዳያዊ ጸገማትን ናይ ውድቀትን ምብትታንን ጉዕዞ ብዝያዳ ዘቃላጥፍን ዘሳልጥን ኩነታት ክፍጠር ጥራሕዮ ክኸውን ዝኸእል። ስለዝኾነ፡ ህግላኤ ከም ውድብ ከም ብሓድሽ ክትውደብን ንቃልሲ ክግልገሉላ ዝደልዩ አባላት ህግላኤ ነበርን ደገፍታን አድናቕታን ምስ ዝህልውን ንቃልሲ ምስ ዝብገሱን ስም ናይ ዝጸንሐ ውድብ ሒዞም ክቃለሱ ምስ ዝመርጹ ህግላኤ ዝነበረ ስሙን ታሪኻውነቱን ወሪሶም ጥራሕ ኣብ ክንዲ ምቅላስ፡ ዝተሓደሱት ህግላኤ ማለት ቅኑዕ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማታት ቅኑዕ ስትራተጂን ስልትን ቅኑዕ ደሞክራሲያዊ አመራርሓን ብምውናን ንቃልሲ ተገልግል ደሞክራሲያዊት ውድብ ብምውናን ዮም ክቃለሱ ዝህልዎም። በዚ ቅኑዕ ዕላማን ውድብን ተጠቂሞም ክቃለሱ ምስ ዝበቐዑ ድማ ዮም ካብ አደናጋሪ ፖለቲካዊ መፈንጠራ ናይ ጉጅለ ህግደፍ ነብሶምን

ደገፍቲ ህግሓኤ ዝኾኑ አባላትን ብምድሓን ንጉጅለ ህግደፍ አብ ምውጋድ አወንታዊ ናይ ቃልሲ ተራ ክጸወቱ ዝክእሉ።

በዝን ቦቲ ዝሰፍሐ ካልእ አባል ደምበ ተቓውሞን ሓፋሽ ተቓለስቲ ህዝብታትናን ዘካይድዎ ዘለው እኩብ ድምር ቃልሲ ድማ ኢና ነቲ ጉጅለ ህግደፍ አብዚ ግዜዚ አብ ደሴት ናይ ተነጽሎን ታኼላ ውድቀትን ኮይኑ፡ ነተን ከም ውልቀ ዋንነቱ ዝሪኸን ዝተፈላለዩ ማሕበራት መንግስታዊ ትካላትን ስቪልን ወተሃደራውን ጸጥታውን መሓውራት ...ወዘተ አብቲ ዝተለምደን ዝፈሸለን ፖለቲካዊ ናይ ጭቆናን ምዝመዛን ስነ-ሓሳቡ ረገጹ ዳግመ ውደባታት ብምግባር ከምኡውን ንስምን ዝናን ውድብ ህግሓኤ ነበር ብምልጻልን እንደገና መሕብኢ ፖለቲካዊ ብዓቲ ብምጥቃም ተጎርቢሱ አብ ምስሓግ ዝርከብ ዘሎ ዝበስበሰ መንግስቱን ፖለቲካዊ ስልጣኑን ንኣንሳብን ንኣዋሩን ክስእንን አብ ዝሓጸረ ግዜ ሓመድ ድበኡ ክረጋገጽን ዝከኣል። ጉጅለ ህግደፍ አብዚ ግዜዚ አብ ፖለቲካዊ ቁጠባዊ ወተሃደራዊ ...ወዘተ መዳያቱ ከምዘን እንክሎ እቲ ስርዓት ከም ስርዓት መትኒታቱ /መሓውራቱ/ ጸምሊዩን ቆንዲፉን ካብ ውድቀትን ምውጋድን ዘይድሕነሉ ኩነታትዮ ዝርከብ ዘሎ። እቲ ፖለቲካዊ ህይወቱ ንምቕጻል ክበል ዘርእዮ ዘሎ ናይ ዳግመ ነፍሰ ጸገና ፖለቲካዊ ሃውተት'ውን ካብ ምልኣተ

ውድቀቱ ዝሕብርን ዘረጋግጽን ምጳኑ ሓሊፉ ካልእ ቁም-ነገር የብሉን። ስለዚ ጉጅለ ህግደፍ ልክዕ ከምቲ “ ብስሩ ዝሓረረ ገረብ /ተክለ/ ማይ አስቲኻ ፍረ አይርከቦን” ዝበሃል ምስላ ህግደፍውን ዝገበረ እንተገበረ ዳግም ህይወት ዘሪኡ ክቕጽል ፍጹም ዝከኣል አይኮነን። ስለዝኾነ ብዙሕ ተወሳኺ ክሳራን ዕንወትን አውራዳ ህዝብን ሃገርን ለኪሙ ከይወድቕ ዝተወሃሃደ ሃገራዊ ዓቕሚ ብምውዳድ ዕቱብ ሃገራዊ ቃልሲ ከካይድን አብ ዝሓጸረ ግዜ ንምውጋዱ ክንረባረብን አለና።

ሳዕቤናት ስደት ምንካይ፡ ጠንቂ ስደት ክንዲ ምውጋድ ከበድ አይኮነን፡-

መሰረታዊ ጠንቂ ስደት ባህሪያውን ሰብ ዝሰርሖንዮ። ባህሪያዊ ማለት ብምዝባዕ አየርን ባልዕን ዝክሰት ዋሕዲ ፍርያት ተኸቲሉ ዝመጽእ

ጥሚትን ዓጸቦን ከምኡውን ብምንቅጥቃጥ መሬትን ካልእን ዝፍጠር ሓፈሻዊ ዕንወትን ክኸውን እንከሎ፡ ሰብ ዝሰርሖ ድማ፡ ካብ ዘይ ህዝባውን ዘይ ደሞክራሲያውን ጸቢብ ፖለቲካዊ ምሕደራ ዝውለድ፡ ስእነት ሰላምን ፍትሕን ..ወዘተ ዩ። ካብዞም ዝተጠቀሱ ክልተ ጠንቅታት ዝብገስ፡ ኣብ ምሉእ ዓለም ዝርከቡ ህዝብታት ናይ ግዜ ሰሌዳ ይቐርብን ይርሕቑን እንተዘይኮይኑ፡ ካብ ማይ ቤተም ክፈናቐሉን ሃገሮም ገዲፎም ኣርሒቕም ክሰደዱን ምርኣይ ዝጸንሐቲዩ። ስለዚ ኤርትራውያን ኣብ ናይ ስደት ታሪኽ መጀመርያ ኣይኮይኑን። ምፍንቓልን ስደትን ዝጸንሐ ታሪኽዩ። ኣብ ሓደ መድረኽን ኣብ ውሱን ህዝብን ተራእዩ ዘብቅዕ ከምዘይኮነውን ናይ ታሪኽ ምሁራት ይሕብሩ። ባህሪያዊ ምግልባጥን ኣብ መንጎ ሰባት ዝረኣ ሕሉፍ ስሰቦን መግትኢ ክሳብ ዘይተገብረሉ ምፍንቓልን ስደትን ቀጻሊ ምኻኑዮም ዘተንብሁ።

ምፍንቓልን ስደትን ናይ ህዝብታት ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ዓለም ዘጋጥም ቀጻሊ ተርእዮ ስለዝኾነ ድማዩ፡ እቲ ሓባራዊ ጽላል ማሕበረ-ሰብ ዓለም ዝኾነ ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ኣብ ቻርተሩ፡ ዝኾነ ሰብኣዊ ፍጡር ዝከበረሉ ቦታ ወይ ሃገር ንህይወቱ ሓደጋ ዝፈጥር ኩነታት እንተደኣ ተኸሲቱ፡ ክፈናቐል ክሰደድ መሰል ኣለዎ። ከም ሰብኣዊ ፍጡር ድማ፡ ኣብ ዝኸደ ቦታን ሃገርን ከም ሰብ ንምንባር ዘኸእሎ፡ መሰረታዊ ቀረባትን ውሕስነት ጸጥታን ክረክብ ኣለዎ። ኩሎም ኣባል ውድብ ሕቡራት ሃገራት፡ ፈረምቲ ናይዚ ንመሰል ስደተኛታት ዝጣበቑ ኣድማሳዊ ቻርተርን ዝኾኑ መንግስታት ድማ፡ ነዚ ከተግብሩ ግዴታ ከም ዘለዎም ብብሩህ ኣሰፊርዎ ይርከብ። ስለዚ ምፍንቓልን ስደትን ዓለም ለኻዊ ተርእዮዩ። ናይ መን ሃገር ስደተኛታት ብዘየገድስ ከኣ መሰል ስደተኛታት ምኽባር ኣህጉራዊ ግዴታዩ።

ጠንቂ ስደት ኣብ ምውጋድ ብፍላይ ሰብ ዝሰርሖ ምስ ዝኸውን ንኹሉ ብማዕረ ዝብጸሖ ኣይኮነን። ብቐንዱ ነቲ ካብ ማይ ቤቱ ዝፈናቐልን ዝሰደድን ዘሎ ህዝቢ ወይ ህዝብታት ዝምልከት ምኻኑ ዘከራኸር የብሉን። ጠንቂ ስደት ኤርትራውያን ኣብ ኤርትራ ነገሱ ዝርከብ እንኮ ሰባዊ ፍጹም መላኺ ፖለቲካዊ ምሕደራዮ።እዚ ክንዲ ዝወሰደ ግዜ ይውሰድ፡ ክንዲ ዝሓተተ መስዋእቲ ይሕተት ብዘየገድስ ክውገድ ዘለዎ ድማ ብካልእ ዘይኮነስ ብኣና ብኤርትራውያንዮ። ምስ ኩሉ ዘለዎ ባዕላውን ወድዓውን ጸገማት

ከአ፡ አንጻር እንኮ ሰባዊ ጨፍጫፊ መንግስቲ ህግደፍ ዘቕነዎ፡ ህዝባዊ ሓርነታዊ መሰል ምርግጋጽ ዝዕላምኡ ቃልሲ ክካየድ ጸኒሑን ኣሎንዮ። ንህግደፍ ምጽጋን ዘይኮነ ከም ስርዓት ምቕያር፡ ህልዊ ጠንቂ ስደት ዝኾነ ጸረ-ህዝቢ ኣድላዊ ፖሊሲን ፋሽሽታዊ ተግባራትን ምውጋድ፡ ስለዚ ከኣ ንዋሕዚ ስደት ምዕጻፍን ሳዕቤናቱ መሊእካ ምፍዋስን ማለትዮ። እዚ ግን ክንድፊቲ ክለሰ-ሓሳባዊ ተረድኦ ኣብ ምትግባሩ ቀሊል ኣይኮነን። ህግደፍ ዘቤታዊ ገዛኢዮ። “ንሕና ንሱ ንሱ ንሕና” ዝብልም ብምሉእ ዓቕሞም ከይመውት ዝከናኸንዎ ኤርትራዊ ሓልዮት ዘይብሎም ትውልደ ኤርትራውያን መጋበርያታት ዘለውዎ፡ ኩሉ መትንታት ሃገር ዝተቐጸጸረ፡ ሳላ ጸረ-ህዝቢ ባህሪኡ ዝዓደሎ ኣብ ህዝቢ ዓሚቕ ፍርሒ ዘስረጸ፡ መንግስታዊ ጉድለዮ። ስለዚ ምሉእ ንምሉእ ንምውጋዱ፡ ቀጸሊ ግዜ፡ ተዓጻጻፊ ሜላታት ናይ ቃልሲ፡ ሓያል ፖለቲካውን ፕሮፖጋንዳውን ስራሓትን ከቢድ መስዋትን ዝጠልብዮ።

ኣብዚ መድረኽዚ፡ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት የጋጥም ንዘሎ ኣሰካሕካሒ ግፍዕታት ዝጎድለሉ፡ ኤርትራዊ ስደተኛ ከም ኩሉ ስደተኛ፡ ኣብ ጉዕዞ ስደቱ ኮነ ኣብ ዝዓርፈለን ሃገራት ሰብኣዊ ክብሩ ክሕሎ ምግባር ግን፡ ብርግጽ ካብ ጠንቂ ስደት ምውጋድ ዝቐለለዮ። ሳዕቤናት ስደት ምንካይ ማለት፡ መጀመርያ ንዜጋታትካ ብዛዕባ ስደትን ሓደጋታቱን ምሉእ ስእሊ መታን ክህልዎም፡ ከይተሓለልካ ቀጸሊ ጭቡጥ መረዳእታ ከተስንቑ ምኽኣልዮ። ሳዕቤናት ስደትን ንምንካይ ኤርትራውያን ስደተኛታት ምስ ዝሰጋገሩለንን ዝከብሩለንን መንግስታትን ህዝብታትን ምፍጣጥ ማለት ኣይኮነን። ሳዕቤናት ስደት ንምንካይ ዜጋታት ካብ ዘይተኣደነ ክፍሊት ገንዘብን መሸጣ ናውቲ ኣካላትን ንምድሓን ናይ ግድን ኣብ ሓውሲ ደሴት ሲና ምስ ዝዓረዱ ብደዊን ፊት ንፊት ምውጋእ ማለት ኣይኮነን። ሃገራውን ዜግነታውን ግቡእካ ብምፍጻም፡ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝፍጸም ዘሎ ባርባራዊ ግፍዕታት ንምዕጻፍ፡ ደላዩ ሰላም ማሕበረ-ሰብ ዓለም ብዛዕባዚ እኹል ኣገንዘብ ክረክብ፡ መሰል ስደተኛታት ንምኽባር ብኸታሙ ዘጽደቑ ዓንቀጽ ከተግብር፡ ብምሉእ ዓቕምኻ ብዝተወደበን ዝተወሃሃደን ኣገባብ፡ ኣብ ዓውድታት ዲፕሎማሲ፣ ዜናውን ህዝባውን ርክባት ድፍኢት ምግባርዮ።

ዋሕዚ ስደት ምጽዓቕ ጥራሕ ዘይኮነ፡ እቲ ጉዕዞ ናይ ህይወት ዋጋ ዝጠልብ ኣሰካፊ ካብ ዝኸውን 10 ዓመት ቀሪቡ ኣሎ። ላዕለዎት

መኮነናትን ትካላት ጸጥታን ህግደፍ ወሰናስን ሃገር፣ ሰላማዊ መእተውን መውጽእን ዘይብሉ ብወተሃደራትን ተተኮስትን ሓጺሮም፣ ዘለዎም ስልጣን ተጠቂሞም፣ ምስ ነጋዶ ሰብ ተኣሳሲሮም መኻዕበቲ ሃብቲ ካብ ዝገብርዎውን ነዊሕ ግዜ ኮይኑ ኣሎ። መስመር ሱዳን ግብጺ እስራኤል ኣብ ናይ ስደት ታሪኽ ፍሉይ ቦታ ዝሕዝ፣ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ክበጽሕ ዝጸንሑን ዘሎን ኣሰቃቂ ሞት፣ መሸጣ ናውቲ ኣካላት፣ ሸፋቱ ከም ባህታኦም ዝስልዕዎ ክፍሊት ገንዘብ፣ ብመንገዲ ሊቢያ ማእከላይ ባሕሪ ኣቋሪጸም ናብ ሃገራት ኤውሮጳ ንምስጋር ኣብ ዝፍትንሉ ክሳብ 400 ዝኾኑ ብሓደ ጸሓይ ዝሃለኹ፣ ኣብ ኃደናታት ማልታን ወደባዊት ከተማ ጣሊያን ሎምፕዱዛን ዝቕበሎም ሕጽረት መግብን መጽለልን፣ ኣብ የመንን ጅቡትን ሓታቲ ኣልቦ ንዓመታት ተሓይሮም ዝርከቡ፣ ኣብ ሃገረ እስራኤል ዝወርዶም ዘሎ ዘርኣዊ ኣድልዎን ዘንጻላልዎም ዘሎ ዘይሕጋውን ዘይወግዓውን ሓደጋ ምጥራዝ ናብ ካልእ ሃገርን ..ወዘተ ካብቲ ብዙሕ ግፍዕታት ካብ ማይ ባሕሪ ብጭልፋዮ።

ኣብዚ ህግደፍ ከም መንግስትን ኣምለኽቱን ጠንቂ ስደትን መዳመቕትን ስለዝኾኑ፣ ከም ዜግነታውን ሰብኣውን ኣስተሓኮ ዘለዎም ኤርትራውያን ወሲድና፣ ሳዕቤናት ስደት ኣብ ምንካይን ምውጋድን ከምዚ ዘይገብሩ ከምዚ ዘይፈጥሩ ኢልና ንወቕሰሉ ምኽንያት የለን። ምኽንያቱ እዚኦም ብኤርትራን ኤርትራውያንን ክብረ ዝና፣ ገደብ ኣልቦ ስልጣንን ሃብቲ ከኻዕብቱ ዝወሰኑን ንውሳኔኦም ብመደብ ዘተግብሩ ዘለው፣ ብቻልሲ ተሳዒሮም ኣብ ቅድሚ ህዝባዊ ቤት ፍርዲ ቀሪቦም ዝሕተቱዮም። ኣብ ምንካይ ሳዕቤናት ስደት ዘይተወደበ ህዝቢ ከም ህዝቢውን ብቐጥታ ተወቃሲ ክኸውን ኣይግባእን። ንምንታይ'ሲ ካብ ስደትን ክልበትበትን ክድሕን ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰሉ ክሕሎ፣ ወናኒ ነብሱ፣ ሃብቱን ጥሪቱን ክኸውን ተመኒዮ፣ ሓርበኛዊ ቃልሲ ኣካይዱን ንሰላም ንጸገነት ንሓርነት ክኸፈል ዘለዎ ዋጋ ከፊሉ፣ ናተይ ብዝብሎ ሓይሊ ተጠሊሙ፣ ኣብ ትሕቲ ህግደፍ ኮይንካ ዕለተ ሞት ጥራሕ ካብ ምጽባይ፣ ካብ ክልተ ሓደ ሞት ወይ ምቕናይ ንምርካብ፣ ብዓቕሊ ጽበታዊ ውሳኔ እግሩ ብዝመርሖ በሪሩ ዝጠፍእ ዘሎ ህዝቢ ስለዝኾነ፣ ካብ ቀጻሊ ትምህርቲ ምሃብ ሓሊፍካ ከምዚ ዘይገበረ ኢልካ ክትወቕሶ ርትዓዊ ኣይከውንን።

ኣብ ምዕጋት ሓደጋታት ስደት፣ ናቱ ፍሉይ ተራ ክጻወት ዝግበኦ፣ ኣንጻር ህግደፍ ንፖለቲካዊ ለውጢ ዝተሰለፈ ፖለቲካዊ ሓይልታት

ግን፡ እንታይ ገይሩ ብግቡእ ክፍተሽ ይግባእ። እወ እዚ ዝተወደበ ሓይልታት'ዚ ኤርትራውያን ስደተኛታት፡ ሰብአዊ መሰሎም ክሕሎ ብጭቡጥ እንታይ ገይሩ ወይ እንታይ ባይታ ፈጠሩ? ናይ መን ማዕጾ ኳሕኩሑ፡ ክንደይ ኣድሒኑ? ንቕድሚኻ እንታይ ሓባራዊ

መደብ ኣለዎ ዝብሉ ኣገደስቲ ሕቶታት ዘዕግብ መልሲ ኣይርከበሉን። ኣብ ጉዳይ ሰብአዊ መሰል ዝዋስኡ ገለ ኤርትራውያን ኣብ ትሕቲ ነጋዶ ሰብ ንዝወደቑ፡ መሳኪን ኤርትራውያን ንምፍታሕ ብወሱን ዓቕሞም ዝገበርዎን ዝገብርዎ ዘለውን ምስጉን ጸዕሪ ከይዘንጋዕ፡ ከምኡ'ውን ኣህጉራዊ ትካላትን ኣብ ሰብአውነት ዝግደሱ መራኽቢ ብዙሓን ውልቀ ሰባትን ዓገብ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝፍጽም ዘሎ ግህሰት ሰብአዊ መሰል ብዝብል ከስምዕዎ ዝጸንሑን ዘስምዕዎ ዘለውን ኣውያት ብምንጽጻር እንተርኢናዮኳ፡ ናይ መን ይጽዕቕ፡ ናይ መን የድምዕን ይጎልህን ዘለዎ ፍልልይ ብሩህዮ። ብፖለቲካዊ ሓይልታት ብኣጋጣሚታት ዝወጽእ ምሉእ ሓበሬታ ዘየመሓላለፍ ብትኽታኽ መግለጺታት ከም ዝነበረ ኣብ ቦትኡ ኣቐሚጥና፡ ደምበ ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ብሓፈሻ፡ ነዚ ጉዳዚ ምሉእ ኣቕልጦ ሂቡ ቀጻልነት ብዘለዎ ሓቢሩ ተዋፊርሉ'ዶ እንተተባህሉ ግን ዘዕግብ መልሲ ኣይርከቦን። ኤርትራውያን ኣብ ጉዕዞ ስደቶም ብድምር ዘጋጥሞም ዘሎ ግህሰት መሰል ንምዕጻፍ፡ ንሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝተጋነነ ገንዘባዊ ወጻኢታት ኣይሓቶምን። ሓይሊ ሰራዊት ኮነ ብዝሕን ዓይነትን ኣጽዋር ውግእ ኣይጠልቦምን። ንድሕነት ስደተኛታት ዝምልከት፡ ኣብ ቻርተር ውድብ ሕቡራት ሃገራት ሰፊሩ ዘሎ ዓንቀጽ ሒዝካ፡ ብዝተወደበ ኣገባብ ኣብ ቅድሚ ዝምልከቶም ኣህጉራውያን ትካላትን ተሰማዕነት ዘለዎም መንግስታትን መጋባእያታት ቀሪብካ፡ ብመዘክራት፣ ሰላማዊ ሰልፍታት፣ ዲፕሎማሲያዊ መዓጹ ብምኽሕጻሕ መልሲ ዝረክብ ጉዳይዮ። ከምዚ ግን ኣይተገብረን። ስለዘይተገብረ ድማ ሳዕቤናት ስደት ኣብ ምንካይ እዚ ዝበሃል ኣድማዒ ስራሕ ተሰሪሑ ዝበሃል ኣይኮነን።

ብኣንጻር'ዚ ናይ ወጻኢ መራኽቢታትን ኣብ ዙርያ ምኽባር ሰብአዊ መሰል ዝነጥፉ ትካላትን ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ንዝፍጽም ኢሰብአዊ ጥሕስታት ብምስልታት እንዳደገፋ ዘቃለሓኦ ጸብጻባት ኣዝዩ ኣዝዩ ዝምስገንዮ። ቅድም ክብል ኣብ ሲና ይፍጽም

ንዝነበረ ጥሕሰት ሰብአዊ መሰል CNN ዝተባህለ ትካል ሓበሬታ፣ ከምኡውን አልጀዚራ ብምሰሊ አደጊፎም ናብ ደላዩ ሰላም ማሕበረሰብ ዓለም ዘቕረብሉ ጸብጸብ ተጠቃሲዮ። ኣብዚ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝሓልፍዎ ዘለው ኣብራሲ ጉዕዞ ስደት ክበሃል ዝከኣል ብዙሕ ኣዝዩ ብዙሕዮ። ኣብ ሱዳን፣ሊቢያ፣ ጣሊያን፣ የመን፣ ጅቡቲ ዘሎ ቡባዓይነቱ ስቅያታዊ ህይወት ከም ዘለዎ ንጎኒ ገዲፍና፡ ናብቲ ብዓሰርተታት ኣሸሓት ኤርትራውያን ስደተኛታት ዝርከቡሉ ሃገረ እስራኤልን መደባት ኣተሓሕዛ መንግስቲ እስራኤልን ኣመልኪትና ገለ ክንብል። እስራኤል ስጦም ጸጥታዊ ሓለዎ ዘለዎ ሃገርያ። ከምቲ ኣብ ሱዳን፣ ግብጺ ማለት ሲና፣ የመን ጅቡቲ ዘሎ ሸፋቱ ከም ድላዮም ዝዋሰኡ ልሕሉሕ ጸጥታዊ ቁጽጽር ዘለዎ ኣይኮነትን። ኣብ

እስራኤል ኣብ ልዕሊ ስደተኛታት ዝፍጸም ዘርኣውን ኢ-ሰብኣውን ግፍፅታት ብቐጥታ ድዩ ብተዘዋዋሪ መንግስታዊ ኢድ ዘለዎዮ። እስራኤል ኣባል ውድብ ሕቡራት ሃገራት ክንሳ፡ ሓዊ ሰጊሮም ናብ ሃገራ ንዝኣትው ኣፍሪቃውያን ስደተኛታት ምስ ኣይሁዳዊ ባህሪ ኣይቃደውን ብዝብል ብኮንኩራት ዝተሃንጸ ኣብያተ ማእሰርቲ ኣዳሊያ ን 3 ዓመታት ኣሲራ ከተባርሮም ዘኸለላ ሕጋዊ ውሳኔ ኣመሓላሊፋ ከተተግብሮ ዝጸንሐት ሃገርያ። ካብኡ ዝኸፍኦ ድማ ካብቶም ኣብ ነፍስ ወኸፍ ሰለስተ ወርሒ መንበሪ ወረቕት እንዳሓደሱን ንዝወርዶም ኣካላውን ሞራላውን በደላት ተጻዊሮም ዝነበሩ ዘለው መብዛሕቲኦም ኤርትራውያን ስደተኛታት፡ ንገዛእ ርእሳ ዘይተቐበለቶም እንዳሃለውት፡ ንመሰል ስደተኛታት ዝምልከት ኣድማሳዊ ስምምዓት ዘይቅበሎ፡ ላዕለዎይ ተጻዋዒ ጉዳይ ስደተኛታት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዘይፈልጦ፡ ብወግዓዊ ዘይኮነ ብሕን፡ ብወግዒ ናብ ዘይተረቐሐት ኣፍሪቃዊት ሃገር፡ ኣጽዋር ኩናትን ካልእ መቐሽሽን ብምሃብ ከተባርሮም መደብ ከምዘለዎ ዝናፈስ ዘሎ ሓበሬታዮ።

ኤርትራውያን ሰብኣውያን ፍጡራትዮም። ኤርትራ ኣካል ኣምሳል ማሕበረ-ሰብ ዓለምያ። ክብሪ ዘለዎም ሰባት ክንሶም፡ ከም ጥሪ ኣቕሓ ብተቐበለኒ ኣጽኑሓኒ መንግስታት ክቀባበልሎም እንክለው፡ ካብዚ ዝኸፍኦ ውርደት የለን። እቶም ብኣካል ግዳይ ኮይኖም ዘለው ወገናት፡ ቀጥታዊ ተቐባልቲ ናይቲ ውርደትን ሞትንዮም።

እቲ ብርሐኛ ነዚ ዝሰምዕን ዝርእን ኤርትራዊኽ ኣበይ ኣለኹ እንታይ ይኸውን ኣለኹ፡፡ ናበይ ይወርድ ኣለኹ ክብል ይግበእ። ወገናቱ ብኣካልን ብሕልናን ኣብ ዝሳቕይሉ ንሱ ድማ፡ ብሕልና ኣብ ጎኖም ደው ክብል፡ ኣሎ ዝበሃል መፍትሒ ድማ ከናዲ ይግባእ። ሓደ በንሊ ንፍልደ ዝተባህለ ጋዜጠኛ “እስራኤል ንሓተቲ ዕቕባ ኣብ ሓደጋ ተውድቕም ከይትህሉ” ኣብ ትሕቲ ዝብል ኣርእስቲ ብ 3 መስከረም 2013 ከምዚ ዝስዕብ ኣስፊሩ ይርከብ። “እስራኤል ነቶም ኣብ ሃገራት ዝርከቡ ሓተቲ ዕቕባ ናብ ሓገቲ ስማ ዘይተረቐሐት ሃገረ ኣፍሪቃ ከተግዕዞም ኣብ ስምምዕ ከም ዝተበጸሐ ሓቢራ። በቲ ካልእ ወገን ከኣ ተጣባቒቲ ሰብኣዊ መሰል እዛ ተቐባሊት ትበሃል ዘላ ኣፍሪቃዊት ሃገር ነዞም ሓተቲ ዕቕባ ተቐቢላ ናብ ሃገርም ከይትምልሶምም ኣብ ሓደጋ ከይወድቁ ሻቕሎት ከም ዝሓደረን ይገልጽ። ቀጺሉ፡ እቲ ብሚኒስትሪ ውሽጣዊ ጉዳያት እስራኤል ተበጸሐ ዝበሃል ዘሎ ስምምዕ ልሙድ ኣህጉራዊ ተዓዛብነት ዘይብሉ፡ ስደተኛታት ናብታ ብወግዲ ዘይተገልጸት ሃገር ምስ ምስተመልሱ ንድሕነቶም ውሕስነት ዝህብ ስምምዕ የለን። ነዚ ዝሰምዑ ስደተኛታት ድማ፡ ኣብ ሓያል ሻቕሎት ጥሒሎም ይርከቡ። እቲ ኣብ ስደተኛታት ዘሎ ስግኣት ብከም በዓል ህዩማን ራይትስ ምች /Human Rights Watch/ ዝኣመሰላ

ተጣባቒቲ ሰብኣዊ መሰል'ውን ቅቡል'ዩ ይብል። ምንጭታት እስራኤል እታ ተቐባሊት ሃገር ዩጋንዳ ምዃናዮም ዝሕብሩ።

ላድሊ ሳሰር ዝተባህለ ዲፕሎማሲያዊ ኦዲተር መጽሔት Jerusalem Reporter እቲ ስጉምቲ ብቐዳማይ ሚኒስተር በኒያሚን ናታንያሁ ዝምራሕ ሊኩድ ዝተባህለ ሰልፊ ንመረጽቲ ንምሕንስ ዝውሰድ ዘሎ ፖለቲካዊ ውሳኔ'ዩ ክብል ይገልጽ። ሓላፊ መደባት ስደተኛታት ህዩማን ራይትስ ምች ቢል ፍረሊክ ድማ ከምዚ ይብል፡- ሰብኣዊ መሰል ይኹን መሰል ስደተኛታት ግልጽነት ዝለዓለ ቦታ ኣለዎ። እንተደኣ ስምምዓት ብሽፍኑ ተበጸሐም ግን ኣህጉራዊ ደረጃኡ ዝሓለወ ኣይኮነን። ስለዚ ከኣ ሰባት ንግህሰት ዝተቐልዑዮም። ስኽፍታ ህዩማን ራይትስ ምች እዞም ዝበሃሉ ዘለው ስደተኛታት ናብታ ትበሃል ዘላ ሃገር ምስተመልሱ ፡ ማእሰርትን ሞትን ከጋጥሞም ይኸእል'ዩ። ተጣባቒቲ ሰብኣዊ መሰላት ሚኒስትሪ ውሽጣዊ ጉዳያት እስራኤል ሚስተር ሰዓር ንባይቶ /ክኒስት/ እታ ሃገር ዘቕረቦ ጸብጸብ

ብምጥቃስ ከምዚ ይብላ፡ ነቲ ናይ ምጥራዝ ስምምዕ ሓደ ሓጋይ ሓዳስ ዝተባህለ አባል ስለያ እታ ሃገር ዝተፈራረመሉ ምዃኑዮ። እዚ ስምምዕዚ ናይ መጀመርያ ደኣምበር ናይ መወዳእታ ኣይኮነን ድማ ይብል።

እዚ ብመንግስቲ እስራኤል ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ዘንጸላሉ ዘሎ ሓደጋ ንምዕጻፍ ወጻእተኛታት ክሳብ ክንድዚ የቃልሑን ይከራኸሩን ኣለው። ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝቃለሱ ዘለው ወገናትከ እንታይ ገይሮም ወይ እንታይ ንምግባር መደብ ኣለዎም? ንመንግስቲ እስራኤል ብቐጥታ ድዩ ብኢምባሲታቱ ኣቢልካ ግንብ ምባል እቲ ዝቐለለ መንገዲዮ። እዚ ዘይምግባር ድማ ርኡይ ስንፍናዮ። ተቃለስቲ ፖለቲካዊ ሓይልታት ኤርትራን መሻርኸቲ ኣካላትን ነዚ ጉዳይ ግቡእ ክብደት ሂቦም፣ ብሓደን ብዝተወደበን ኣገባብ እንተዝወፍርሉ ብዘይጥርጥር መስምዑን መድምዑን። “ዝሓለፈሱ ሓለፊ ጸሓፍ ዝተረፈ” ከም ዝበሃል ክሳብ ሕጂ ግቡእ ትኸረትን ኣድማዒ ስራሕን ዘይተሰላሰለ ምጽንሑ ብልቦና ተራእዩ፣ ንቕድሚት ሳዕቤናት ስደት ምንካይ ክንዲ ጠንቂ ስደት ምውጋድ ከቢድ ከምዘይኮነ ርዱእ ብምግባር፣ ብሓደ ርእይቶ ድሕነት ስደተኛታት ይከበር ዝብል ውሁድ ድምጺ ንምስማዕ ተበግሶ ክውሰድ ይግባእ።

ናይ ኣንብብቲ ግምዲ

እንዳሓደረ ዝጽላእ መራሒ

ዝኸበርኩም ኣዳለውቲ ናይ ኣንብብቲ ግምዲ፣ ከመይ ኣለኹም? ሰናይ ክትህልው እምነዳልኩም። ኣሕዋት ከምቲ ልሙድ መራሒ ሃገር ንውሽጣዊ ዞባውን ኣህጉራውን ኩነታት ዝምልከት ብመንገዲ ኤሪ ቲቪ ሰፊሕ ቃላማሕተት ክገብር ስለዝኾነ ንክትከታተሉና ንሕብር ዝብል ምልክታ ሰሚዑ፣ ስረሐይ ቀዲመ ወጊነ ዕለትን ሰዓትን ሓሊዩ ቁምነገር ክሰምዕ ይዳለወልኩም። ቀዲሙ ዝቐረበ

ሕቶታት ብርግጽ ከምቲ ዝተባህለ ብኩነታት ውሽጢ ሃገር'ዩ ጀሚሩ። መልሲ ፕረዝደንት ግን ነዊሕን ሕድሕዱ እንዳተሃራረመ ዝውሕዝ ብምንባር ብሓቂዩ ዝብለኩም ክርደኦ የጸግመኒ ነይሩ። ምክንያቱሲ ሓንሳብ ሓንሳብ ዘይተሓተቶ ይምልስ። ካልእ ሳዕ ከኣ ንሳ ትጽኑሓልና ኣብታ ትቕጽል ሕቶ ክንልምሳ ኢና ይብል። ኣብ መብዛሕቲኡ ከኣ፡ ካብ ፖለቲካዊ ውሳኔ፡ ትግባረን ሓበሬታን ምሃብ ሓሊፉ፡ ሞያዊ መረዳእታ ክህብ ይመጣጠር ሰለ ዝነበረ፡ ኣነ ድዮ ተጸጊመ ወይስ ንሱ ነብሰይ ክሳብ ዝሓትት ዝበጸሕኩሉ ነይሩ እብለኩም። ሓደ ከምዚ ከማይ ዝከታተል ዝነበረ ዓርከይ፡ ኣብ መንጎ ብሞባይል ደዊሉ ቅድሚ ንቡር ሰላምታ፡ "ኣታ ኤሪ ቲቪ ትከታተል'ዶ ኣለኻ" ክብል ይሓተኒ። እወ እከታተል ኣለኹ እብሎ። እሞ እንታይ'ዩ ዝብል ዘሎ? እቲ ጋዘጠኛ ዝሓተቶምበር ፕረዝደንት ዝህቦ ዘሎ መልሲ ክርደኣኒ ኣይከኣለን ይብለኒ። ንዓርከይ ንዓይውን ክርደኣኒ ኣይከኣለን ዝብል መልሲ ሂበ ጥዑይ ከምዘለኹ ከምዘይተጸገምኩ ከረጋግጽ ክኢለ እብለኩም።

ካብ ቃለ-ማሕተት ኢሳያስ ዝገረመኒ ዘሕፍር ነጥብታት፡ 1. ብዛዕባ ኣብ ከተማታት ኤርትራ ብሓፈሻ፡ ብፍላይ ከኣ ኣብ ርእሰ ከተማ ሃገርና ኣስመራ ኣጋጢሙ ዘሎ ሕጽረት ዝስተ ማይ ኣመልኪቱ፡ ኣብዚ ገጠራት ናብ ከተማታት፡ ያታዊ ኣነባብራ ናብ ዘመናዊ ኣነባብራ ንምልዋጥ ልዑል ቃልሲ ዝካየደሉ ዘሎ ስልጡን ዘመን፡ ነበርቲ ከተማታት ሕጽረት ማይ እንተደኣ ኣጋጢምዎም ናብ ማይ ዘለዎ ክኸዱ ኣለዎም፡ ማይ ናብ ሰብ ዘለዎ ክመጽእ ኣለዎ ዝበሃል ኣይርደኣኒን ፍትሓዊ'ውን ኣይኮነን፤ 2. ብዛዕባ ምጥራር ዶብ ኣመልኪቱ ከብርህ እንከሎ ድማ፡ ዕድመ ኢትዮጵያዊ ሃገርነት ድሕሪ 2ይ ኩናት ዓለም ዝተመስረተት ሃገር'ያ ክብል፡ እንተወሓደ ናይ ሚኒሊክ ዕድመ ስልጣን ምንፋጉ፤ 3. ክቡር ፕረዝደንት ሕቶታት ኣጽዒቕናልካ ይመስለኒ ዝተረፈ ጽባሕ ክንቅጽሎ ኢና፡ ክብል ንዝቐረበሉ ርእይቶ ሕንከት ከይተሰመዖ ዕረፍቲ ኣልቦ ኣብ ስራሕ ዝተጸምደ ይመስል፡ ጽባሕ ኣይጥዕመንን ክድቅስዮ ግዜ ዕረፍተይዮ ምባሉ፤ 4.

ኣብ ዓለም ዝሓየለ ሰራዊት፡ ሰራዊት እስራኤል'ዩ። እስራኤል 200,000 ስራዕ ሰራዊት፡ 500,000 ድማ ዕቕር ሰራዊት ኣለዋ፡ ኣብ ምሉእ ዓለም ዘለው እስራኤላውያን ኣካል ኣምሳል ሰራዊት'ዩ ምባሉ

ገለ ካብ ሕልምታቱ ፍንጨ ብምሃቡ፣ 5. ኩሉ ሰብ ዕድመን ጾታን ብዘይፈለ ወተሃደራዊ ትምህርቲ ክወስድን ብረት ክጻጥቕን ብዘተዋህበ መምርሒ መሰረት፣ ኣብያተ ዕዮ መንግስቲ ሰብ ስኢኑ ተጻጻዩ እዝስ ጉድኣት'ዶ ኣይኮነን ንዝብል ሕቶ ክምልስ እንከሎ፣ ክትግበር ጥራሕ'ዩ ዘለዎ። ክሳብ ሎሚ ከምኡ ዘይምግባርና ተጋጊና ኢና ክብል ዝሃቦ መልሲ'ዩ። እዚ ሃለውለውዚ ኣይገርምን'ዶ ትብሉ ክቡራት ኣንቡብቲ? ኣነ ግን ካብ ፕረዝደንት ኢሳያስ ቁም-ነገር ክሰምዕ ኢለ ከይጽበ ትሩፍ ድሕሪ ደገም ኢለ ኣለኹ።

ዮውሃንስ'የ ካብ ኣዲስ ኣበባ

“ውሕጅ ከይመጸ መንገዲ ውሕጅ ጽረግ”

ልባዊ ሰላምታይ ይብጸሕኩም ኤርትራውያን ኣሕዋተይን ኣሓተይን ቀውዒ ሎሚ ዘበን ኣመልኪቱ ዝቃላሕ ዘሎ ዜና ትከታተልዎ'ዶ ኣለኹም? ደስ ዘብል ኣይኮነን። ድሮ ዝርካቡ ፍርያት ከይተኣከበ ዝናፍስ ዘሎ ወረ ብሓቂ ዘፍርሕ'ዩ። ልክዕ ከኣዩ ሓረሰቶት ሃገርና ልምዲ መስኖኣዊ ሕርሻ የብሎምን። ክረምቲ ተጸቢዮም'ዮም ዝዘርኡ። ኣብ ወርሓት መጋቢት -ሚያዝያ ክዝራእ ዝነበር እንተዘይተዘራ፡ ኣብ ወርሓት ሰነ-ሓምለ ድማ ዘዕግብ ተኸታታሊ ዝናብ ተረኺቡ ዝቐደመን ዝደሓረን መሬት ሕርሻ ብዘራእቲ ተሸፊኑ እንተዘይ ኣቐጸልጸሉ፡ ዓባሩ ለምለም ሳዕሪ በሊዐን ኣሕ እምባሕ እንዳበላ ዝዕንድራሉ ወቕቲ ነቕጺ እንተኾይኑ፡ መጻኢ ብሩህ ክኸውን ኣይክእልን። ስለዚ ዋሕዲ ፍርያት፡ ዘይጭበጥ ቅድመ ትንቢያ ዘይኮነ፡ ኣዝዩ ናብ ሓቂ ዝቐረበ ኮይኑ ይስመዓኒ።

እንተኾነ ብዋሕዲ ዝናብ ክኸሰት ዝኸእል ሓደጋ ዝምልከት ዜና ብኤርትራውያን ዘይኮነ ብወጻእተኛታት'ዩ ዝያዳ ዝቃላሕ ዘሎ። ሃገር ይመርሕ ኣለኹ ዝብል ዘሎ ጉጅለ በዚ ጉዳይ ዝጭነቕ ኣይመስልን። ውልቀ ንብረቱ ዝገበረን መራሽቢታት ናይ ካልኣት ሕግቕን ሞትን ዜና መርድእ ከቃላሓ ደኣምበር ናብ ናተን ኣቕልቦ ክገብራ ኣይስመዓን። ንምኳኑ ኸኣ፡ ኣድኪኻ ግዛእ ፖሊሲኡ ጉጅለ ህግደፍ 'እሰይ ዝሓሳብ ልበይ ሰሚራትለይ' እንዳበለ ከበር ሓምሓሙ ክሃርም ዝገብሮ'ዩ ዝኸውን። ኣነ ግን ዝያዳ ዘተሓሳስበኒ ናይ ደምበ

ተቻወምቲ ሓይልታትዮ። ኣብ ሃገር ክመጽእ ዝድለ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ህዝቢ ሒዝካ ምዃኑ ዝተገንዘብዎ

ኣይመስለንን። ምኽንያቱሲ፡ ኣብ ፖለቲካዊ መዳይ ደኣምበር ኩነታት ኣየር ከመይ ኣሎ፡ ክረምቲ ከመይ ሓሊፉ፣ ፍርያት ሎሚ ዘበን ህጡር ድዩ ድኹም፣

ህዝቢ እንታይ ይበልፅ ይሰቲ ‘ሎ? ንዕኡም ከም ዘይምልከት ሸለል ዝበልዎ ዘለው ይመስሉ። ዋሕዲ ዝናብ ተኸትሉ ኣብ ልዕሊ ህዝብን ጥሪትን ዝወርድ ሃሲያ ንኹሉ ፖለቲካዊ ሕልምታቶም ዜሮ ከም ዝገብሮውን ብግቡእ ዝተገንዘብዎ ኣይመስለንን።

ዝኸበርኩምን ዝኸበርክንን ኣንቡብቲ፡ መልእኽተይ ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ብዛዕባ ህዝቦም ኣይግደሱን ንምባል ኣይኮነን። እንታይ ደኣ ብዛዕባ ህዝቦም ይግደሱዮም። ግን ከም ተረኽቦ ከምዚ ዓይነት ንህዝብታት ማሕበራዊ ህይወቶም ኣናጊዑ ዘፈናቕል፡ ካብኡ ሓሊፉ ናብ ደረጃ ዓጸቦ ክበጽሕ ዝኸእል ሓደጋ ዘስዕብ ከቢድ ሻቕሎትን ቅድመ ምድላዋትን ዘድሊዮ ዓቢ ጉዳይ ክመጽእ እንከሎ፡ ክሳብ ሕጂ ብዛዕባዚ ዝኾነ ርዝነት ዘለዎ መልእኽቲ ከመሓላልፉ ስለ ዘይሰማዕኩዮ።

ወጻእተኛታት ኣብ ኤርትራ ብዛዕባ ዝነበረ ዋሕዲ ዝናብን ከስዕቦ ዝኸእል ሕጽረት መግቢ ሰብን እንስሳን ኣመልኪቶም ምጽብጻብ ካብ ዝጅምሩ ነዊሕ ገይሮምዮም። ብሓቂ ምዕሩይ ክረምቲ ኣይነበረን። ቀውዒ ድማ ኣትዩ እነሆ። እቶም ዝያዳ ኩነታት ብደቂቕ ክፈልጡ፡ “ውሕጅ ከይመጸ መንገዲ ውሕጅ ጽረግ” ከም ዝበሃል ህዝቢ ከይጠምን ከይፈናቕልን ኣቐዲሞም ንማሕበረ-ሰብ ዓለምን ናይ ረዲኣት ማሕበራትን ጽጹይ ሓበሬታ ከጨብጡ ዝግበኦም ኤርትራውያን ግን፡ ማዕከን ዜና እከለ ከም ዝበሎ፡ ክስቶ ዝበሃል ሰብኣዊ ማሕበር ከም ዝጸብጸቦ እንዳበሉ ከም ንኖት ተባህሎም ዝብሉ ዘለው። እዚ ናይ ጽቡቕ ምልክት ኣይኮነን። ኣብ ትዕዝብቲ ዘውድቕዮ። እቲ ሓደጋ ኣብ መሬትናን ኣብ ህዝብናንዮ ዘንጸላሉ ዘሎ። ማሕበረ-ሰብ ዓለም ዝጠመየ ከዐንግል ዝሓመመ ከሓክም ተሳትፎኡ ክረጋግጽ እንተደኣ ኮይኑ፡ ብዝያዳ ካብ ካልእ ካብ ኤርትራውያን ሓበሬታን ምሕጽንታን ክረክብ ኣለዎ። ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ንዝንጸላሉ ዘሎ ባህሪያዊ ሓደጋ ንሕና ከም እንደነገሩ

እንተርኢናዮ ካልእ ከገደቡ አይክእልን። ካብ ብሕጂኡ አካል አምሳል ምስቲ ዘካይድዎ ዘለዎ ፖለቲካዊ ቃልሲ ከኸድዎ እንተዘይክኢሎም ድማ፡ ኩነታት ኣብ ዝኸፍአ ጫፍ ምስ በጽሖ ዋይ ዋይ እንተተባህለ መፍትሒ ክኸውን አይክእልንዮ ዝብል እምነት አለኒ። ስለዚ ደምበ ሓይልታት ደሞክራሲያዊ ለውጢ ግቡእ ትኹረትን ቅድመ ምድላውን ንምምልካት ሳዕቤናት ደርቂ ክገብሩ እንዳተላበኹ ክፈለዩኩም።

ኒጋሽ ሓገስ ካብ ሱዳን

ሕልሚ ፈሪሕካ ከይደቀስካ አይሕደርንዮ።

ሓደ ሰብ መን ምኃኑ፡ ካብይ መጸኢን ክፍልጥ ንሕብረሰቡ ብውድዕነት ክርእን ክመዝንን ማለት፡ ናይ ሕብረተሰቡ ቋንቋ፡ ባህልን ታሪኻዊ አመጸጽኣን ዝክበረሉ ቦታን ከባብን ኣብ ሕድሕዱ ዘለዎ ቁጠባዊ ምትእስሳርን ከምኡውን ዝኸተሎም ሃይማኖታውን ባህላውን እምነታትን ብንጹር ክፍለጥ፡ ክቕበልን ክኸበርንዮ ዝግባእ።

ምክንያቱ ሓደ ሰብ ካብቲ ወድግዊ ህልውናን ታሪኻዊ አመጸጽኣን ምንቅስቓስን ረብሓን ናይቲ ሕብረተሰብ ተነጻሉ ክክብር ይኹን ክግለጽን ክጥቀምን ስለ ዘይክእል። ስለዝኾነ ሓደ ውልቀ ሰብ ይኹን ፖለቲካዊ ውድብ ወይ ሰልፊ ካልኣት ሕብረተ-ሰብአዊ አካላትን ናይ ህዝቦም /ብሄሮም/ ወድግዊ ህልውናን ባህልን እምነትን ወጽዓን ድሌትን ብልክዕ ከዩንበቡ፡ ወጽዕኡ ክፈትሕ ዝኸእል ፖለቲካዊ ዕላማ ክሕዙን ፖለቲካዊ ወገንነቶም ከዩረጋገጹን ክቃለሱ እንተመሪጸም ክዕውቱን እቲ ሕብ/ሰብ ዝጥቀመሉን ዓወት ክኸውን አይኸእልንዮ። ብአንጻሩ ንውሑዳት ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ወከልቲ ገዛእቲ ደርብታት ዝኾኑ ማሕበራዊ ሓይልታት ዝጠቕም ስርዓትን መንግስትን ጥራሕዮ ክረጋገጽ ዝኸእል። ከምዚ ዓይነት ስርዓት ድማ ካብ ተመክሮ ተቐቋሚቲ ሕብ/ሰብ ዓለም ብሓፈሻ፡ ካብ ሕሉፍ ተመክሮ ህዝባዊ ቃልስና ድማ ብፍላይ፡ እኹል ተመክሮን ትምህርትን ቀሲምናሉ ኢና።

ናይዚ ፖለቲካዊ ጸገምዚ ጠንቂ ብመሰረቱ ካብ ዘይደሞክራሲያዊ ባህርን እምነትን ናይ ዋናታቱ አካላት ዝብገስ ኮይኑ፡ እናተገለጸሉ

ዝመጸን ገና ዝግለጸሉ ዘሎ መልከዓት ድማ ወድዓዊ ህልውና ናይ ህብዝታትና /ህልውናን መሰልን ናይ ብሄራትና/ ዘካይዶም ናይ መሰል ቃልስን ዘይምቕባል ብሓደ ገጽ፡ ቦቲ ካልእ ገጽ ድማ ንብሄራዊ ይኹን ሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባታት ዝምልከቱ፡ ዝረኣዩ ግጉያት እምነታትን ኣተሓሳስባታትንዮም። እዞም ግጉያት ኣረኣእያታት እዚኣቶም ድማ ውጽዓት ብሄራትና ንዘለዎም ኩለ-መዳያዊ ጨቆናን ኣድልዎን ንምፍታሕን መሰሎም ንምርግጋጽን ብብሄራዊ መልክዕ ውደባ ተወዲቦም እንተተቐለሱ፡ ናይ መጻኢ ዕላምኤም ምፍንጫል ጥራሕ ምዃኑ፡ ህዝባውን ሃገራውን ደሞክራሲያዊ ፍቶታዊ ሓድነት ከረጋግጹ ከምዘይክእሉ፡ ብኣንጻሩ ህዝብን ሃገርን ዝበታትን ምዃኑ ኣምሲልካ ምጽላእን ተቐባልነት ከይረክብ ምጽዓርንዩ ብሓደ ገጽ። ቦቲ ካልእ ገጽ ድማ ዝተፈላለዩ ወገናት ካብ ዝወርዶም ዘሎ ሃይማኖታዊ ወጽዓ እናተበገሱ ሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባ ብምጥቃም

ኣንጻር መንግስቲ ህደፍ ቃልሲ ስለ ዘነጣጥፉ ከም ጸረ ናይ ካልኣት ሃይማኖታትን ባህላዊ እምነታትን ኣብ መጻኢት ኤርትራ ንሓደ ፍሉይ ሃይማኖት ዝውክልን ዘውሕስን ሃይማኖታዊ መንግስቲ ናይ ምምስራት ዕላማ ከም ዘለዎም ኣምሲልካ ብምግላጽ፡ ናይ መጻኢ ስግኣቶም ምክልካል ክከኣል ድማ ካብ ሎሚ ጀሚሩ ሃይማኖታዊ መልክዕ ውደባ ብምጥቃም ምቕላስ ዘይምቕባል፡ ኣብ ዝኾነ ዝምስረት ስሙር ግንባራት ከይሳተፉ ምግባር፡ ኣብ ክንድኡ ሕብረ ብሄራዊ መልክዕ ውደባ ጥራሕን ጥራሕን ክህሉን ክስረሓሉን፡ ብናይ ዋናታቱ ኣገላልጺ /ዕልማናዊ ስኩላር/ መልክዕ ውደባ ተጠቂምና ክንቃለስን ናይ መጻኢ መንግስቲ ዓላማዊ /ስኩላር/ ክኸውን ከነውሕስን ኣለና በሃልቲዮም።

እዞም ከምዚ ዓይነት ግጉይ እምነት ብምሓዝ ክነጥፉ ዝፍትኑ ዘለው ኣካላት፡ ክርድእዎ ዘለዎም ነገር እንተሃለው፡ ኣብ ክንዲ ናይ ሓደ ህዝቢ ወጽዓን ጸገማትን ብጭቡጥን ሓላፍነታውን ፍትሓዊ ዓይኒ ዝርእዩ፡ ብኣንጻሩ ባዕላውን ድሌታውን ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲያውን ብዝኾነ ሓሳብ ይርእይዎን ይፈርድዎን ምህላዎምዮ። እዚ ርእይቶዚ ድማ፡ ብትሕዝቶኡን ወድዓዊ ኣበርክትኡን ካብ ርእይቶ ናይ ደበኛ ጸላኢና ጉጅለ ህግደፍ ብኣረኣያ ደረጃ ዘይፍለ ፖለቲካዊ ርእይቶ ዩነጣጥፉ ምህላዎምዮ። ቦቲ ካልእ ገጽ ድማ ኣብ ሃይማኖታዊ እምነታት መዳይ ናብ ሕብ/ሰብና ዘጋጥም ዘሎ

አድልዎን ተጽዕኖን፣ አብ ልዕሊ ዝተፈላለዩ ዜጋታት ብሰንኪ አመንቲ ምዃኖም ዝወርድ ዘሎ ግፍዕን ጭፍጨፋን ከም ሓደ መልክዕ ወጽዓ ናይ ሕብ/ሰብና ገይሮም ክሪእዎን ክቕበልዎን ዘይምድላዮምን፣ ብሰም አብ መጻኢ ሃይማኖታዊ መንግስቲ ከይምስረት ዝብል ሸፈጥ ዘርእይዎ ዘለው አዝዩ ጸቢብን ሕሱርን ጎስጓጎት፣ አብ አመንቲ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታት መንፈሳዊ ስኽፍታ ብምፍጣር ክምእርርዎ ዝፍትኑ ዘለው ፖለቲካዊ ሃልኪ፣ ብጭቡጥ ክምዘን እንክሎ'ውን ካብ ናይ ጸላኢ አብ ልዕሊ ዝተፈላለዩ ሃይማኖታዊ እምነታት ዘለዎ ጨካን አረአእያ ደረጃ ዝፍለ አይኮነን።

እዞም ብዛዕባ ሕቶ ብሄርን ሃይማኖትን አመልኪቶም ዘይወድዓውን ዘቅኑዕን ርእይቶ ሓዞም ዝነጥፉ ዘለው አካላትን ባእታታትን ክርድእዎ ዘለዎም ተወሳኺ ነገር እንተሃለወ፣ ብሄራዊ መልክ ውደባ ንጭቡጥ አከናውና ብሄራትና /ህዝብታትና/ ዝወርዶም ዘሎ ወጽዓ ዝገልጽን፣ ከም መሳርሒ ናይ ቃልሲ ዘገልግል ምበር ንገዛእ ርእሱ ዕላማ ከምዘይኮነ ክርድኡ ይግባእ። ብተወሳኺ ብብሄራዊ መልክዕ ዝተወደበ ኩሉ ክፍንጨል ዝዓለመ፣ ብሕብረ-ብሄራዊ መልክዕ ውደባ ተወዲቡ ዝቃለስ ድማ ከም ቅኑዕን ንህዝባውን ሃገራውን ሓድነት ዝቃለስ አምሲልካ ምግልጽን ክጥቀመሉ ምፍታንን'ውን ዝኾነ ይኹን ስነ-ሞጎታዊ ሓቅነት የብሉን። ንኣብነት ውድብ ህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ ሕብረ-ብሄራዊ መልክዕ ውደባ ተወዲቡዮ ተቓሊሱ፤ ውጽኢቱ ግን አብ ልዕሊ ህዝብን ሃገርን እንታይ ዓይነት ህልቂትን ዕንወትን የውርድ አሎ። ነዞም ዋናታት ግጉይ

ርእይቶ'ውን ዝተሰወረ አይኮነን። ስለዚ ሓደ ዕላማ ዝፍረድ ብመልክዕ ውደባ ዘይኮነስ፣ ብትሕትኡን ባህርን እምነትን ናይ ዋናታቱ ጥራሕን ጥራሕን 'ዩ።

አብ'ቲ ብሃይማኖታዊ መልክዕ ውደብ ከም መሳርሒ ናይ ቃልሲ ብምምራጽ ነቲ አብ ህዝብታትና ወሪዱ ዘሎ ኩሉ-መዳዊ ወጽዓ ማለት፣ ደርባዊ፣ ብሄራዊ፣ ባህላዊ፣ ሃይማኖታዊ ወጽዓታት ንምውጋድ ቦቲ ዝስመዖምን ብዙሓት ውጽዓት ንቃልሲ ከለዓዕሉን ከሰልፍሉን ዝኸእሉ መዳይ ተወዲቦም ምቅላሶም ከም ነውርን ናይ መጻኢ ሓደጋ ተገይሩ ክውሰድን ፕሮፖጋንዳ ክሰረሓሉ ምፍታን 'ውን ግጉይ'ዩ። ንስኻ ንትአምነሉ መልክዕ ውደባ ንዘይተወደበ አካል /አካላት/ ክትውስኩም ምድላይ ቦቲ ንስኻ እትደልዮ መልክዕ

ውደባ ክሳብ ዘይተወደቡ ድማ ኣብቲ ኣንጻር መንግስቲ ህግደፍ ዘቕነዎ ሰፊሕ ሃገራዊ ግንባር ከይሰለፉ /ከየጽልሉ/ ንምንጻሎም ምንግፍ ብተግባር ጸረ ምሕዝነት ሃገራውያን ተቓዋሚ ተቃዋሚ ኣይልታትኖዮ። እዚ ከኣ ንመድረኻዊ ሓባራዊ ፅማማት ቃልስና ዓቕሞምን ትሕትኣምን ኣወሃሂዶምን ኣዋዲዶምን ከይቃለሱን ሕድሕድ ክተፋኑን ኣይሎም ክዳኸም ዝገብር ኩነትታ ክፍጠር ዝድርኽዮ።

እዚ ንጸላኢ ዝጠቅምን ንመጻኢውን ኣሉታዊ ፖለቲካዊ ጽልዋ ዘንብርንዮ። ስለዝኾነ ካብ ተራ ፖለቲካዊ ጉድለት ምዃኑ ኣሊፉ፣ ብታሪኽ ዘሕትትውን እዩ ዝኸውን። ስለዚ ጸቢብን ዘየሳንን ርእይቶ ብምሓዝ ፖለቲካ ክጥቀምሉ ዝፍትኑ ዘለው ወገናት ኣብ መጻኢ ከይኸሰት ኢሎም ካብ ግጉይ ሓሳቦም ተበጊሶም፣ ነዚ ናይ ሎሚ ሓባራዊ ናይ መድረኽ ቃልስና ዘይሕግዝ ምዃኑ፤ እቲ ዘይኣምንሉን ዘቅበልዎን መልክዕ ውደባታት ድማ መግለጽን መናበርትን ህዝብታት ኤርትራ ስለ ዝኾነን ከምቲ “ሕልሚ ፈሪሕካ ከይደቀስካ ኣይሕደርን” ዝበሃል ምስላ፣ ካብ ስኽፍታን ጸቢብ ፖለቲካዊ ኣረኣጺያን ተበጊሶም ብግጉይ ኣገንዘብን ኣንፈትን ካብ ምጉዓዝ ክድሕኑ፣ ሓቢርምን ተኣማሚኖምን ክቃለሱን ነብሶም ክፍትቡን ርእይቶኦም ከመዓራርዮን ይግባእም ኢሉ ርእይቶይ ክገልጸሎም ይደሊ።

ካብ ዘርእስናይ ወልደኣብ /ወዲ-ወልደኣብ/
ካናዳ ተረንቶ